Ազգ
Azg armenian daily

Նոյեմբեր 17 Երեքշաբթի 1992

օրաթերթ
Բ տարի, թիվ 129 (221)
գինը 2 ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Ճգնաժամ

Երեւանում էլեկտրատրանսպորտի վարորդները գործադուլ են անում

Նոյեմբերի 16-ին Երեւանի տրամվայների եւ տրոլեյբուսների վարորդները գործադուլ են հայտարարել: Նրանց հիմնական պահանջներն են՝ ապահովել վարորդների անվտանգությունը եւ երաշխիքներ տալ, որ դժբախտ դեպքերի համար պատասխանատվություն չեն կրի: Բանն այն է, որ մի քանի օր առաջ լիքը տրոլեյբուսի բաց դռնից մի կին է վայր ընկել ու մահացել: Ըստ գործող կանոնների, դժբախտ դեպքերի պատասխանատվությունն ընկնում է վարորդի վրա: Սակայն, մյուս կողմից էլ, երբ վարորդները փորձում են գործել ըստ կանոնների, նրանցից բողոքում են ուղեւորները: Նոյեմբերի 15-ի երեկոյան ուղեւորները ծեծել են տրամվայի վարորդին այն բանի համար, որ նա հրաժարվել է տեղից շարժվել բաց դռներով:

«Սնարք»

Միջկուսակցական

ՀՌԱԿ-ՀՀՇ հանդիպում

Նոյեմբերի 15-ին ՀՀՇ վարչության նախաձեռնությամբ տեղի ունեցավ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի հանդիպումը ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր-Հուսիկ քահանա Լազարյանի հետ:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին ՀՀ ԳԽ-ում ՀՌԱԿ եւ ՀՀՇ պատգամավորական խմբակցությունների դիրքորոշումները:

Հանդիպմանը մասնակցեցին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանը, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ, ՀՀ ԳԽ-ում կուսակցության պատգամավորական խմբակցության նախագահ Վիգեն Խաչատրյանը: ■

ՀՌԱԿ-ԱԻՄ հանդիպում

Նոյեմբերի 16-ին տեղի ունեցավ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանի եւ վարչության անդամ Կարապետ Հակոբյանի հանդիպումը ԱԻՄ նախագահ Արմեն Ցաֆիկյանի հետ:

Հանդիպման ընթացքում ներկայացվեց ՀՌԱԿ դիրքորոշումը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հասարակական-քաղաքական մի շարք կազմակերպությունների հնարավոր հանդիպման շուրջ: Քննարկվեց կուսակցությունների դիրքորոշումը Գերագույն խորհրդում քննարկվող հարցերի վերաբերյալ: ■

Պաշտոնական

Ընդունելություն կառավարությունում

Նոյեմբերի 16-ին վարչապետ Խ. Հարությունյանն ընդունեց նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններին աջակցող գերմանական միջնախարարական հանձնախմբի ղեկավար Վերներ Շվեբախին եւ հայկական ուսումնասիրությունների հաստատության ներկայացուցիչ Բոխումի համալսարանի անդամ Միհրան Դաբաղին, հաղորդում է ՀԿԼԾ-ն:

Զրույցի ընթացքում քննարկվեցին Հայաստանի կառավարման ընդհանուր կառույցի բարեփոխման եւ համապատասխան կադրերի պատրաստման ծրագրերի մշակման գործում գերմանական օգնության հարցեր: Հյուրերը նշեցին, որ ինչպես կառավարման կառույցի բարեփոխման, այնպես էլ իրավական համակարգի ստեղծման ոլորտներում ԳՖՀ-ն գործուն ներդրում կարող է ունենալ, քանի որ նույնանման խնդիրներ է լուծում երկու Գերմանիաների վերամիավորման ընթացքում: Աջակցությունը կարող է լինել շուկայական տնտեսության զարգացմանն ապահովող նորմատիվ կառույցների ձեւավորմանն ու օրենքների մշակմանը նպաստելով, նաեւ մասնագետներով ու նյութատեխնիկական օգնությամբ: ■

Ճակատ

ՄԱՐՏԱԿԵՐՏ. ԱԶԱՏԱԳՐՎԵԼ Է ՉԼԴՐԱՆ ԳՅՈՒՂԸ

Ճարտար գյուղում վիրավորներ եւ ավերածություններ

Ինչպես տեղեկացնում են լրատվական տարբեր գործակալությունները, նոյեմբերի լույս 16-ի գիշերը ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը Մարտակերտի շրջանում ազատագրել են մարտավարական կարեւոր նշանակություն ունեցող Չլդրան գյուղը: Մարտերի ընթացքում ադրբեջանական կողմը տվել է մոտ 50 սպանված (այլ տվյալներով՝ մոտ 70): Հայկական կողմից 7 հոգի վիրավորվել են: Ըստ Ղարաբաղի «Նորություններ» գործակալության տվյալների, ոչնչացվել է հակառակորդի մեծ քանակությամբ զրահատեխնիկա: Մարտակերտի շրջանի Վաղուհաս, Կճողուտ, Հարությունագոմեր եւ Պողոսագոմեր գյուղերն ամբողջությամբ վերահսկվում են ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի կողմից: Ինչպես «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնել է Ղարաբաղի խորհրդարանի մամուլի քարտուղար Գեղամ Բաղդասարյանը, հայկական կազմավորումները գրավել են նաեւ մի շարք մարտավարական կարեւորություն ունեցող բարձունքներ եւ ընդհուպ մոտեցել Քելբաջար–Թարթառ ավտոմայրուղուն:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը խոսում է միայն Ղարաբաղի հյուսիսում ընթացող «դիրքային մարտերի» մասին եւ չի հաստատում ոչ միայն Չլդրանի, այլեւ վերջին մի քանի օրերի ընթացքում հայկական կազմավորումների կողմից ազատագրված եւս մի քանի գյուղերի կորստյան փաստը:

Վկայակոչելով Ղարաբաղի «Նորություններ» գործակալությունից ստացված տեղեկությունները, «Նոյյան տապան» գործակալությունը հաղորդում է նաեւ, որ նոյեմբերի 15-ի երեկոյան Ադրբեջանի Ֆիզուլու շրջանում տեղակայված ռազմական հենակետերից հրթիռակոծվել եւ հրետակոծվել է նաեւ Հադրութի շրջանի Էդիլլու գյուղը: Պատասխան կրակի շնորհիվ թշնամու կրակակետերից մեկը ոչնչացվել է:

Նախորդ գիշեր եւ երեկ առավոտյան հրետակոծվել եւ գնդակոծվել է Մարտունու շրջանի Ճարտար գյուղը: Կան վիրավորներ եւ ավերածություններ: Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հյուսիսային մատույցներում նկատվում են հակառակորդի մարտական տեխնիկայի մեծ կուտակումներ: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան: ■

Թշնամին Վրաստանի տարածքից հարձակվել է Նոյեմբերյանի վրա. Զոհեր եւ վիրավորներ

Ինչպես տեղեկացնում է Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունը, նոյեմբերի 15-ին, ժամը 16-ին Վրաստանի ադրբեջանաբնակ Սադախլո գյուղից զինված մի հրոսակախումբ հարձակվել է Նոյեմբերյանի շրջանի Պտղավան գյուղի ջրամբարի վրա եւ կրակ բացել գյուղի ուղղությամբ: Զոհվել են 2 եւ վիրավորվել 2 խաղաղ բնակիչներ: Հրոսակներն արագորեն նահանջել են՝ պատանդ վերցնելով 7 հոգու, ինչպես նաեւ մեկ բեռնատար եւ երկու մարդատար ավտոմեքենա: Մեկնաբանելով այս փաստը Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական կենտրոնի պատասխանատու աշխատակից Գագիկ Մարտոյանն ասել է, թե այդ դեպքերը մեկ անգամ եւս ապացուցում են Ադրբեջանի խաղաղասիրության ամբողջ կեղծավորությունը: Նա հայտարարել է նաեւ, թե իրականում Ադրբեջանը փորձում է ընդարձակել հակամարտության աշխարհագրությունը, օգտագործելով նույնիսկ երրորդ, չեզոք կողմի տարածքը:

Նոյեմբերի 15-ի երեկոյան Ադրբեջանի տարածքից տանկերից եւ «Գրադ» կայանքներից հրետակոծվել են Կապան քաղաքն ու շրջանի պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան: Նախորդ գիշեր Նախիջեւանի տարածքից գնդակոծվել են Արարատի շրջանի Երասխավանի պաշտպանական դիրքերը: Հայկական ուժերը դիմել են պատասխան գործողությունների: Հայկական կողմից մեկ հոգի վիրավորվել է: Վկայակոչելով Արարատի շրջանից ստացված տեղեկությունները, «Նոյյան տապան» գործակալությունը տեղեկացնում է, թե Նախիջեւանի տարածքում նկատվում են հակառակորդի մարտական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ: Ըստ նույն գործակալության, տարբեր տիպի զինատեսակներից գնդակոծվել է Մեղրու շրջանի Նյուվադի գյուղը:

Մնացած շրջաններում իրավիճակը համեմատաբար հանգիստ է եղել: Առանձին կրակոցներ են հնչել միայն Տավուշի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերի ուղղությամբ: ■

Չլդրան գյուղի գրավումը մեծ մարտավարական նշանակություն ուներ

Ինչպես հայտնեցին ԼՂՀ ինքնապաշտպանության շտաբից, Չլդրանի մարտերը մեծ մարտավարական նշանակություն ունեցան: Ադրբեջանական բանակում խուճապ է սկսվել, զինվորները թողնելով դիրքերը, փախուստի են դիմել: Գերիների պատմելով, եղել են դեպքեր, երբ ադրբեջանական բանակի հրամանատարությունը դասալիքներին թիկունքից գնդակահարելու հրաման է արձակել: ■

Իսա Ղամբարովն այնքան էլ չի հավատում Ադրբեջանի հաղթանակին: Ադրբեջանի ԳԽ նախագահ Իսա Ղամբարովը պատասխանելով Հումանիտար հետազոտությունների եւ կանխատեսումների խորհրդարանական կենտրոնի հարցմանը, ասել է, թե ինքն այսօր այնքան էլ չի հավատում Հայաստանի նկատմամբ մինչեւ տարեվերջ Ադրբեջանի հաղթանակին, որքան 2-3 ամիս առաջ:

«Սնարք»

ԱՊՀ

Բորիս Գրուշին. Ղազախստանը միակ երկիրն է, որտեղ Ռուսաստանին վերաբերվում են բարեկամաբար

Ռուսաստանի խորհրդարանի 12 ֆրակցիաների պատգամավորներ, նախարարներ, կուսակցությունների ղեկավարներ, զինվորական հրամանատարության ներկայացուցիչներ եւ այլ ազդեցիկ անձինք գտնում են, որ Մոսկվայի նկատմամբ բարեկամաբար տրամադրված է առաջին հերթին Ղազախստանը (86 տոկոս), ԳՖՀ-ն (55 տոկոս), ԱՄՆ-ը (44 տոկոս): Թշնամաբար են տրամադրված Էստոնիան, Լատվիան եւ Լիտվան (70, 62, 58 տոկոս): Այդ բավականին անսպասելի հարցման արդյունքների մասին երկուշաբթի օրը արտաքին քաղաքականության խորհրդի նիստում Ռուսաստանի ԱԳ նախարարությունում հայտնեց հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնի ղեկավար Բորիս Գրուշինը:

Հարցվածների միայն 5 տոկոսն է Էստոնիայի վերաբերմունքը Ռուսաստանի նկատմամբ որակել որպես բարեկամական, միայն 5 տոկոսն է ԱՄՆ-ի վերաբերմունքի մեջ Ռուսաստանի նկատմամբ թշնամություն տեսել: Հարցվածներից 36 տոկոսի կարծիքով Ռուսաստանի նկատմամբ բարիդրացիական վերաբերմունք կա Ուկրաինայում, իսկ 33 տոկոսը այդ հարաբերությունները համարում են թշնամական: Ղազախստանը միակ երկիրն էր, որի վերաբերմունքը Ռուսաստանի նկատմամբ հարցվածների ճնշող մեծամասնության կարծիքով բարեկամական է: ■

Երեկ Եմենի ջրերը հասավ շուրջ 3000 սոմալիացի փախստականներ տեղափոխող նավը եւ Կարա նավահանգստում կարճատեւ հանգրվանելուց հետո ճանապարհը շարունակեց դեպի Ադեն: Սովից եւ քաղաքացիական պատերազմից փախած նավի վրա կան մոտավորապես 400 երեխա: ■

Լուրերի Հոսք

Տրանսատլանտյան առեւտրական «պատերազմից» խուսափելու ջանքեր

Բրյուսելում երեկ եւրոպական համայնքի արտգործնախարարների մակարդակով տեղի ունեցած ժողովը եւս մի քայլ հանդիսացավ Եւրոպա-Մ. Նահանգներ առեւտրական «պատերազմից» խուսափելու ուղղությամբ: Ժողովում անդրդվելի կեցվածքը, ինչպես եւ սպասվում էր, դրսեւորվեց Ֆրանսիայի պատվիրակի կողմից: Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի կառավարությունը երկրում գյուղացիական արհմիությունների ուժեղ ազդեցության տակ Մ. Նահանգներից պահանջում է մեղմացնել ֆրանսիական գյուղատնտեսության արտադրանքների եւ գինիների նկատմամբ հավելյալ հարկերի եւ այլ սեղմումների քաղաքականությունը, այլապես սպառնալով խիստ քաղաքականություն վարել ամերիկյան արտադրանքների ներմուծման դեմ:

Լիտվա. Բրազաուսկասի կուսակցությունը նվաճել է խորհրդարանի տեղերի մեծ մասը

Լիտվայում խորհրդարանական ընտրությունների նախնական տվյալներով, Աշխատանքի ժողովրդավարական կուսակցությունը (ԼԱԺԿ) նվաճել է խորհրդարանի 141 տեղերի կեսից ավելին: Երկուշաբթի օրվա տվյալներով, ԼԱԺԿ-ի արդեն նվաճած 44 տեղերին երկրորդ տուրում գումարվեցին 36-ը: «Բալթֆաքս»-ը հայտարարում է, որ երկրորդ տեղում «Սայուդիսն» է՝ 18+8 արդյունքով: Այս կապակցությամբ արտահայտվելով օտար թղթակիցների առաջ, նախագահ Լանդսբերգիսը երեկ ընդունեց ընտրություններում իր թեւի պարտությունը, սակայն զգուշացրեց երկրում միակուսակցականության վերադարձից: Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, նախկին կոմունիստների այս հաղթանակը բացատրվում է նրանով, որ ընտրողները հույս ունեն, թե երկրում նախկին փորձառու կադրերը կարող են փոխել տնտեսության անմխիթար վիճակը:

Մուբարաք-Պերես հանդիպում

Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը կիրակի օրը Կահիրեում հանդիպեց նախագահ Հոսնի Մուբարաքի հետ, քննարկելով Վաշինգտոնում նոր ավարտված արաբ-իսրայելական խորհրդակցությունների 7-րդ փուլի արդյունքները եւ բանակցություններում ստեղծված փակուղուց դուրս գալու ուղիները: Պերեսի Եգիպտոս ժամանելուն զուգահեռ իսրայելյան կառավարությունը որպես «բարի կամքի» արտահայտություն կիսով չափ կրճատեց Հարավային Լիբանան մուտք գործած իր զորքի թիվը:

Նիգերիական նավից կրակ ըմբոստների վրա

Նիգերիական մի ռազմանավ երեկ թնդանոթից կրակ բացեց Լիբերիայի մայրաքաղաք Մոնրովիան շրջապատած ըմբոստ գեներալ Չարլզ Թեյլորի ուժերի վրա, վերջ տալով 3 օր տեւած հրադադարին: Նիգերիական նավի այդ գործողությունը սկիզբն է նկատվում լիբերիայի ապստամբների վրա արեւմտյան աֆրիկյան մյուս կոալիցիոն պատերազմական հարձակման: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղի Հարց

Վերջին շրջանում Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի միջազգայնացման եւ խաղաղություն հաստատելու ընթացքի ուղղությամբ ձեռնարկվում են տարբեր մակարդակի առաքելություններ: Այդ առթիվ լինում են տարաբնույթ հայտարարություններ, գնահատականներ ու մեկնաբանություններ: Ինչպես են վերաբերում այդ նախաձեռնություններին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության իշխանությունները: Այդ մասին է մեր թղթակցի հարցազրույցը Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցիչ Մանվել Սարգսյանի հետ:

«ԽՆԴՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ՀԱՆԳԵՑՐԵԼ ԵՆ ԿՈՆՖԼԻԿՏԻ ԼՈՒԾՄԱՆ»

ասում է Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցիչը

– Նախքան այլեւայլ կազմակերպությունների գործունեության գնահատմանն անցնելը կցանկանայի, որ անդրադառնայիք ԼՂՀ պատվիրակության Փարիզ կատարած այցին, որի մասին մենք արդեն հաղորդել ենք, բայց որոշ մանրամասներ անշուշտ դուք կավելացնեք:

– Նախ, դա ԼՂՀ իշխանությունների առաջին ուղիղ կապն էր արտասահմանի հետ: Ֆրանսիայի արտգործնախարարության Արեւմտյան Եվրոպայի բաժնի պետ Ժակ Բլոտի, այլ դիվանագետների եւ ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահի պաշտոնակատար Գեորգի Պետրոսյանի ու իմ հանդիպումներում զգացինք, որ եթե մինչ այդ ունեցած պաշտոնական զրույցներում խոսվում էր շրջանում ստատուս քվո վերականգնելու եւ հարցն այդ ձեւով լուծելու մասին, ապա այժմ Ֆրանսիան կարող է ընդունել հարցի լուծման ցանկացած որոշում, ընդհուպ մինչեւ Լեռնային Ղարաբաղի անկախության ճանաչում, եթե դրան հասնենք Ադրբեջանի հետ երկկողմ բանակցությունների ընթացքում: Ժակ Բլոտը նշեց, որ երբ Ֆրանսիան ճանաչում է որեւէ պետության անկախություն, ապա դա չի նշանակում, որ նա ճանաչում է վերջինիս սահմանները: Իհարկե, սա դրական տեղաշարժ էր: Եւ հասկանալի է, որ Ադրբեջանի հետ որեւէ համաձայնության գալու համար մենք նախ մեզնից պետք է ինչ-որ բան ներկայացնենք:

– Ֆրանսիան խոստացա՞վ օգնել որեւէ հարցում:

– Աջակցել Ղարաբաղի հայերի ինքնության պահպանմանը: Սա էր նրանց խոստումը: Գեորգի Պետրոսյանն առաջարկեց, որ Ֆրանսիան ավելի ակտիվ քաղաքականություն վարի, որը կարող էր ուժի իրավունքի դիմաց դնել իրավունքի ուժը:

Արտգործնախարարության մարդասիրական բաժնի պետ Ռենե Ռուդոն ասաց, թե Ֆրանսիայի կառավարությունը ցանկանում է մեծ օգնություն ցույց տալ Ղարաբաղին, սակայն դժվարանում է երկաթուղային ճանապարհների բացակայության պատճառով:

– Ձեր առաքելությանը զուգահեռ Պրագայում կրկին անցկացվեց ԵԱՀԽ ավագ պաշտոնատար անձանց կոմիտեի 17-րդ ժողովը, որը որոշում կայացրեց Ղարաբաղի հարցի կարգավորման ընթացքի վերաբերյալ: Արդյոք կա՞ն ԼՂՀ իշխանությունների դիրքորոշման մեջ փոփոխություններ ԵԱՀԽ-ի եւ նրա ընդունած որոշումների գնահատման հարցում:

– Սկզբից ի վեր մենք շատ հոռետեսորեն էինք մոտենում այդ ընթացքին, որովհետեւ այն կազմակերպությունը, որ հանդես էր գալիս Եվրոպայում ստատուս քվո պահպանելու օգտին, դժվար թե ինչ-որ բանով կարողանար օգնել Ղարաբաղի հարցին: Եւ, ինչպես ցույց տվեց նախկին ԽՍՀՄ Գ-Խ-ի դառը փորձը, նման ժողովներում մեր հարցը դառնում է խաղալիք այլ ուժերի ձեռքին: Դրա փոխարեն մենք փորձում ենք ինքներս փոքր, բայց ուղիղ կապեր հաստատել այլ պետությունների հետ եւ մեր հարցերը լուծել այդ ճանապարհով: Մենք չենք ողջունում տարբեր կազմակերպությունների մեջ Ղարաբաղի հարցի բարձրացումը, թեեւ Ղարաբաղում եւ Գ-Խ-ում եւ իշխանության այլ կառույցներում կան մարդիկ, որոնք այլ տեսակետ ունեն: Մեծ մասը զգույշ է վերաբերում խաղաղասիրական նախաձեռնություններին: Ամեն դեպքում, նման հարցերում մենք հաշվի ենք նստում ոչ միայն մեր, այլեւ Հայաստանի կարծիքի հետ, քանի որ ինչքան էլ մենք տարբեր մոտեցումներ ունենանք, հայ ժողովուրդը իրավունք չունի տարբեր քաղաքական որոշումներ կայացնել: Այսինքն, համազգային տեսակետից եւ Ղարաբաղում, եւ Հայաստանում պետք է լինի մեկ քաղաքական որոշում: Այդ իրողությունն էլ հաշվի առնելով Ղարաբաղը փորձում է վարել համապատասխան քաղաքականություն, մնալ է ԵԱՀԽ ընթացքի մեջ եւ միգուցե շարունակի այդ համագործակցությունը: Սակայն ԵԱՀԽ-ի ներկայացուցիչներին մենք բազմիցս ասել ենք, որ այդ ընթացքի մեջ տեսնում ենք ոչ թե իրավունքը, այլ տարբեր պետությունների շահերը, ազդեցությունը, որն էլ ընթացքը գցում է փակուղիների մեջ:

Աջակցության ցանկություն կա, բայց արդյունք չկա: Պրագայում ընդունված այդ որոշման մեջ էլ նոր բան չկա: Մեխանիզմները կրկին չեն նշվում, իսկ միայն կոչերով մենք ոչնչի չենք հասնի: Միակ դրական կեսն այն է, որ նման համագործակցությամբ մենք կարողանում ենք ներկայացնել մեր տեսակետները: Օրինակ, օրերս Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատուն հանձնեցի մի նամակ-պատասխան ուղղված Ջեկ Մարեսկային, ուր արտահայտված էր ԼՂՀ Գ-Խ տեսակետը ԵԱՀԽ-ի ընթացքն ավելի արդյունավետ դարձնելու մասին: Նշվում են նաեւ խոչընդոտները, բայց հիմնականում ասվում է, թե Ղարաբաղի խնդրում պետք է դրվի իրավունքի հարցը ու շրջափակի իրավական կողմը: Այնինչ ԵԱՀԽ-ում խնդրի լուծումը հանգեցրել են կոնֆլիկտի լուծման: Հավասարակշռված վերաբերմունք պետք է ցուցաբերվի նաեւ երկու բանակներին՝ եւ Ղարաբաղի, եւ Ադրբեջանի, որովհետեւ երկուսի իրավական հիմքերն էլ նույնն են եւ մինչեւ այդ հարցերը իրար մեջ չպարզենք, երկկողմ բանակցություններն արդյունավետ չեն կարող լինել:

– Ռուսաստանի, Ղազախստանի եւ ԵԱՀԽ շրջանակներում կրկին փորձեր են արվում զինադադար հաստատել, բայց ապարդյուն: Անգամ չի լուծվում համակարգված դիտորդներ ուղարկելու հարցը: Դուք ինչպե՞ս եք վերաբերում զինադադարին:

– Ընդունելի է, երբ տարբեր պետություններ ցանկանում են օգնել կողմերին, որպեսզի կրակը դադարեցնեն, մարդկանց ապրելու նորմալ կենսապայմաններ ապահովեն եւ հետո սկսեն բանակցությունները: Մենք բազմիցս նշել ենք, որ պատրաստ ենք առանց նախապայմանների զինադադար սկսել, բայց Ադրբեջանը ցույց տվեց, որ այնքան էլ կողմ չէ զինադադարին: Պատերազմը ձեռնտու է նրանց այնքանով, որ անգամ հաշվի չեն նստում զոհերի թվի հետ: Նրանք ցանկանում են տարիներ շարունակ վարել այս պատերազմը, մտածելով, որ հայերը կթողնեն-կհեռանան, ու հարցը քաղաքական ձեւով կլուծվի: Դա վտանգավոր խաղ է, որովհետեւ լի է արյունահեղ իրադարձություններով ու հետեւանքներով: Ես համարում եմ, որ դա կարճատեսություն է նախ Ադրբեջանի կողմից: Սակայն, այժմ դժվար թե գտնվեն այնտեղ ուժեր, որոնք ցուցաբերեն այլ մոտեցում: Հիմա, հայկական կողմը փորձում է զինադադարի ճանապարհներ փնտրել: Բայց այդ ընթացքը կարող է շատ երկարել: Մենք չպետք է սպասենք, այլ պետք է կառուցենք մեր ուժերը, մեր պետությունը, դնենք մեր ազգային քաղաքականության հիմքը: Երկու հայկական պետություններն էլ պետք է ամրապնդենք եւ երկուսի իշխանություններն էլ աշխարհի հետ պետք է խոսեն հավասարի իրավունքով:

Այս պատերազմը մեր վզին փաթաթված է եւ մենք չենք կարող միայն «երկաթի» ուժով մեր հողը պաշտպանել, եթե չընտրենք ճիշտ քաղաքականություն:

– Ադրբեջանը ոչ միայն բոյկոտեց զինադադարը, այլեւ դիտորդների առաքելությունը Ռուսաստանից տեղափոխեց ԵԱՀԽ, ուր իր զինակից Թուրքիան ավելի մեծ ազդեցություն ունի եւ կարող է ազդել անգամ շրջան ուղարկվող դիտորդների վրա:

– Ադրբեջանն իրոք լավ է պատկերացնում այդ կազմակերպության բնույթը, եւ դրա համար էլ շահագրգռված է: Փաստորեն այդ կազմակերպությունը իր ոչ գործնական մոտեցմամբ եւ մեխանիզմների բացակայությամբ նպաստում է Ադրբեջանի ագրեսիվ պլաններին: Մի ժողովում եթե դրվում է Մարտակերտի ու Շահումյանի հարցը, եւ անմիջապես փակվում եւ չի դատապարտվում Ադրբեջանի ագրեսիան, իհարկե առիթ է ընձեռում նրան լկտիաբար հայտարարելու, որ իր փոխադրած զենքը օրինական է, որ եթե հայերն ուզում են կին ու երեխա չզոհվի, թող Լաչինի միջանցքով դուրս հանեն Ղարաբաղից: Այսինքն, Ադրբեջանն այնպես է արտահայտվում, որ մի բան էլ աշխարհն է պարտք մնում նրան: Ու թեեւ Ադրբեջանն ատամներով կախված է այդ ընթացքից, բայց մենք երբեք թույլ չենք տա, որ մեր հարցը շահարկվի տարբեր ատյաններում:

– Պրն. Սարգսյան, անշուշտ կցանկանայիք մեկնաբանել Հայաստանի Գ-Խ պատգամավոր Աշոտ Բլեյանի նախաձեռնությունն ու Բաքու կատարած նրա այցի արդյունքները:

– Ես կարող եմ ասել, որ Հայաստանի պատգամավորները պատասխանատու են միայն իրենց ընտրողների առաջ, մանավանդ մենք էլ չենք կարող միջամտել Հայաստանի ներքին գործերին: Բայց քանի որ հարցը ինչ-որ տեղ վերաբերում էր նաեւ մեզ, ԼՂՀ Գ-Խ նախագահությունը սպիտված արձագանքեց այդ նախաձեռնությանը: Ես կարծում եմ, որ եթե այդ պատգամավորները գոնե մեկ անգամ լինեին Լեռնային Ղարաբաղում եւ ծանոթ լինեին ժողովրդի ծանր վիճակին, հերոսական պայքարին, երեւի այլ կերպ կմոտենային այդ հարցին: Եւ ընդհանրապես դժվար է ընկալվում այն գաղափարը, որ միակողմանի զիջումներով կարելի է ճանապարհ բացել դեպի քաղաքական կայունություն, չոտնահարելով ժողովրդի կամքը:

Զրույցը վարեց
ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

Լեռնային Ղարաբաղ

Գյուղերում կրկին բացվում են դպրոցները

Ինչպես Ստեփանակերտից հայտնում է «Նոյյան տապան»-ի թղթակիցը, երկու օր առաջ նորից բացվեցին Հադրութ շրջկենտրոնի եւ Մարտունու շրջանի Աշան գյուղի դպրոցները: Պարապմունքներն անց են կացվում, չնայած դասագրքերի եւ գրենական պիտույքների սուր պակասությանը:

Ստեփանակերտի 700 ավերված օբյեկտներից 300-ը վերականգնված են

Ստեփանակերտի լրիվ կամ մասնակի ավերված 700 օբյեկտներից 300-ն արդեն վերականգնվել են: Դրանք մեծամասամբ բնակելի շենքեր ու կենսապահովման օբյեկտներ են՝ հիվանդանոցները, հացի գործարանը, դպրոցները: Այդ տվյալները բերվեցին ձմռան նախապատրաստմանն ուղղված ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի հինգշաբթի օրը կայացած նիստում: «ԻՖ»-ը հայտնում է, որ գազի բացակայության պատճառով Ստեփանակերտի բնակարանները հիմնականում փայտով են տաքացվում: ■

Թուրքիա

Ստամբուլում այրվում են դրամատները

Ստամբուլում միաժամանակ 7 բանկերի մասնաճյուղերում հրդեհներ են բռնկվել հրկիզվող ռումբերի պայթյունից, որոնց հետեւանքով դրանք նյութական մեծ վնասներ են կրել: Սակայն մարդկային զոհեր չեն եղել: Ստամբուլի ոստիկանությունը մեղավորներին ձերբակալելու նպատակով լայնածավալ գործողություններ է սկսել: Ըստ մեզ հասած լուրերի, մի անձնավորություն, որը ներկայացել է որպես «Ժողովրդի փրկություն» կազմակերպության խոսնակ, զանգահարելով թերթերի խմբագրություններին, այդ գործողությունների պատասխանատվությունը իր կազմակերպության վրա է վերցրել:

Գերմանացի լրագրողը քրդական գործակալ

Թուրքիայի անվտանգության աշխատակիցները ձերբակալել են գերմանացի մի լրագրողի PKK-ի հետ համագործակցության ամբաստանությամբ: Նա մեղադրվում է Թուրքիայում եւ Գերմանիայում PKK-ի կենտրոնների գործունեությունը համակարգելու մեջ: Ըստ Ստամբուլում լույս տեսնող «Հյուրրիյեթ» օրաթերթի, գերմանացի լրագրող Ստեֆան Վալտերգը 25 օր Իրաքի հյուսիսում մնալուց ի վեր, երբ վերադառնում էր Թուրքիա, ձերբակալվել է սահմանային մաքսատան անվտանգության ուժերի կողմից:

«Ճշմարիտ ուղին» թիրախ

Թուրքիայի «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության շենքերը անծանոթ անձանց կողմից հրկիզվել են ռումբերով, որի հետեւանքով մեծ վնաս են կրել «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության պրոպագանդայի կենտրոնը եւ ընդհանուր բաժինը: Մարդկային զոհեր չեն եղել: Պայթյունների պատասխանատվությունը ոչ մի կազմակերպություն իր վրա չի վերցրել: Ստամբուլի ոստիկանությունը լայնածավալ գործողություններ է ձեռնարկել հանցագործներին հայտնաբերելու ուղղությամբ:

«Քո զինվոր Էլչիբեյ»

Ադրբեջանի նախագահ Էլչիբեյը, որը վերջերս Թուրքիայում էր գտնվում, ըստ Բաքվի հեռուստատեսության այցելել է Աթաթուրքի դամբարան եւ դամբարանի հուշամատյանում գրել. «Ես այլ խոսք չունեմ ասելու, քանզի սիրելի հայր, դու ամեն ինչ ասել ես: Անչափ ուրախ եմ քո դամբարանը այցելելու առիթով:

Քո զինվոր Էլչիբեյ»: ■

Հանգստյան տներում ապաստանած փախստականները ձմռան շեմին

Վիճակագրական տվյալներով, Բաքվից եւ ԼՂՀ-ից փախստականների 85 տոկոսը, առանց կենցաղային տարրական պայմանների, ապրում է հանգստյան տներում, առողջարաններում եւ նախկին պիոներական ճամբարներում: «Նոյյան տապան»-ի թղթակիցը հարցազրույց անցկացրեց Ծաղկաձորի «Նարեկ» հանգստյան տան տնօրեն Դերենիկ Սմբատյանի հետ: Սմբատյանը հայտնեց, որ «Նարեկ»-ում ապաստանել են 200 փախստականներ Բաքվից եւ Սումգայիթից, իսկ 140-ը՝ ԼՂՀ-ից: Իրենց ֆինանսավորում է ՀՀ լուսավորության նախարարությունը, իսկ վերջերս հովանավոր են դարձել «Մուշ» կարի միավորումը, տեխմաշը, Հրազդանի բանկը:

Հարցին, թե ինչպես են պատրաստվում լուծել սննդի եւ ջեռուցման հետ կապված հարցերը, Սմբատյանը պատասխանեց, որ ձմռանն իրենք նախապատրաստվել են դեռեւս վաղ աշնանը. ձեռք են բերել 6 տոննա կարտոֆիլ, մեկ տոննա բազուկ, երեք տոննա կաղամբ, իսկ ինչ վերաբերում է ջեռուցմանը, ունեն 250 տոննա քարածուխ եւ երկու շարժական էլեկտրակայաններ:

Բայց դժվարություններ կան: Չնայած «Արցախ» կոմիտեն խոստացել է հագուստ ուղարկել, մինչեւ հիմա շատ երեխաներ զուրկ են ձմեռային տաք հագուստից եւ կոշկեղենից:

Արդեն մեկ ամսից ավելի է, ինչ կապի փոստի բացակայության պատճառով չի գործում տեղի կապի կոմբինատը: Իսկ հանգստյան տներում շատ ծծկեր երեխաներ կան, որոնք տառապում են կաթնեղենի բացակայությունից: ■

«Ազգ» թերթի համակարգչային ծառայությունը կատարում է
Apple Macintosh
համակարգիչների տեխնիկական որակյալ սպասարկում:

Ազգ

Դիմելով մեզ, դուք կարող եք ձեռք բերել հայերենի ավտոմատ տողադարձիչ:

«Ազգ»-ի համակարգչային ծառայությունը ընդունում է նաեւ
- գովազդների
- խորհրդանիշների
- ֆիրմային նշանների
- կնիքների
- հրավիրատոմսերի
- տարբեր տեսակի ազդագրերի
- եւ ընդհանրապես, համակարգչային ձեւավորման պատվերներ:

Դրանք կկատարվեն ձեր երեւակայածից բարձր

Հասցեն. Երեւան, Հանրապետության 47, «Ազգ» թերթ, ☎ 58-18-41 56-28-63

digitised by A.R.A.R.@

Հացի խնդիր

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԿՈՒՂԱՐԿԻ ՈՉ ԹԵ 100, ԱՅԼ 200 ՀԱԶԱՐ ՏՈՆՆԱ ՀԱՑԱՀԱՏԻԿ

Ախուրյան կայարանում զոր ու գիշեր աշխատանք

Ախուրյան կայարանը հայ-թուրքական սահմանի վերջին կետն է: Այստեղ են բեռնաթափվում վագոնները: Իմ այցի պահին Թուրքիայից նոր ժամանած գնացքը սկսել էին բեռնաթափել: Թուրքական եւ հայկական երկաթգծերի տարբերության պատճառով աշխատանքը ստիպված եռակի անգամ ծանրանում է. նախ եկած վագոններից պարկերով ցորենը դատարկում են երեք հոռագծերի մոտ, իսկ հետո միայն տեղափոխում մեր վագոնները: Պարկերը վերադարձնում են թուրքական կողմին՝ նրանց պահանջով: Կայարանապետ Մարտին Գեւորգյանը զբաղված էր կազմակերպչական աշխատանքով, թուրքական կողմի ներկայացուցիչը ճշգրտում էր վերջին բեռնափոխանակների ստացումը:

Այդ օրը, նոյեմբերի 15-ին արդեն ստացվել էր 38 վագոն, 25-ական տոննայով, այսինքն՝ 950 տոննա: Պրն. Գեւորգյանն ասաց, թե ըստ պայմանագրի օրական պետք է ստանանք 1000 տոննա, բայց անցած 10 օրերի ընթացքում ստացել ենք ընդամենը 180 վագոն, ընդ որում 2 օր ընդհանրապես ոչ մի վագոն չի եկել: Բայց վերջին օրվա ցուցանիշները ամենաբարձրն են եւ հույս են ներշնչում, թե այսուհետ էլ նման ձեւով կմատակարարեն: Ցորենով բեռնված վագոններն անմիջապես ուղարկվում են հանրապետության երեք խոշոր ալրաղացներ՝ Դալարիկ, Սեւան եւ Երեւան: Կայարանապետի եւ տրանսպորտային միլիցիայի ներկայացուցիչ Սասա Բաղդասարյանի կարծիքով, երկաթգծի կողմից ոչ մի թերություն չկա: Եւ բանվորները, եւ ոստիկանությունը 24 ժամ շարունակ աշխատում են: 25 բանվորներ հերթափոխով բեռնաթափում են ստացվող ողջ հացահատիկը: Այդ ծանր հոգնատանջ աշխատանքը վարձատրվում է ընդամենը 1200 ռուբլով: Ցորենից բաժին դեռեւս ոչ ոք չի ստացել, թեեւ վերեւները խոստացել են: Փոխարենը, ամեն բեռնաթափումից 10-20 կգ ցորեն առնվազն կորչում է:

Ինչպիսի՞ն է ստացվող հացահատիկի որակը: Զրուցակիցներս նշեցին, թե այն հիմնականում լավն է, կա եւ աշնանացան եւ գարնանացան: Մեծ նշանակություն ունի նաեւ, թե ինչպես կաղան ալրաղացներում: Արդեն խոսակցություններ կան, որ Թուրքիան կմեծացնի հացահատիկի առաքումները մինչեւ 200 հազար տոննայի: Բեռնաթափման աշխատանքները կշարունակվեն եւս 6-7 ամիս, այսինքն՝ մոտ 200 օր:

Կայարանի տարածքում հացահատիկի ընդունման տեխնիկական հնարավորությունների համար արդեն ծախսվել է 70 մլն ռուբլի: Մոտ 20 օր հետո պատրաստ կլինի նոր պարկը, որը կօգնի մեծացնել հացահատիկի ընդունման ծավալները: Դա կօգնի նաեւ, որպեսզի թուրքական Մերսին նավահանգստից մեր վագոններով, բայց թուրքական շարժակազմերով հացահատիկը միանգամից տեղափոխվի մեր տարածք եւ առանց կրկնակի աշխատանքի ուղարկվի ալրաղացներ:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ
Ախուրյան-Երեւան

Կրթական

Հայաստանի երեխաները սփյուռքի դպրոցներում

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության հովանավորությամբ գործող Կիպրոսի հռչակավոր Մելքոնյան վարժարանի տնօրինությունը բարի կամք դրսեւորելով ցանկություն էր հայտնել ամեն տարի իր մոտ ընդունել Հայաստանի աղետի գոտու չորս որբ երեխաների եւ ապահովել նրանց կենցաղային բոլոր հոգսերը: Հանրապետության իշխանություններից պահանջվում է միայն հոգալ ճանապարհածախսը:

Ներկա դրությամբ ութ դպրոցականներ արդեն Մելքոնյան վարժարանի հովանու տակ են: Որոշակի դժվարություններ են առաջացել հերթական չորս երեխաներին ուղարկելու հարցում՝ տրանսպորտային միջոցների գների բազմակի բարձրացումն անլուծելի խնդրի առջեւ է կանգնեցրել կառավարությանը:

Հավանաբար կրթական այս նախաձեռնությունը դրանով էլ իր վերջը կգտներ, եթե որբ երեխաներին սատար չկանգներ ՀԲԸՄ-ի բարերար Հայկաշեն Ուզունյանը: Շուտով Մելքոնյան վարժարանում աղետի գոտուց ժամանած երեխաների թիվը կհասնի տասներկուսի:

Հետաքրքիր գաղափար է առաջ քաշել նաեւ Հնդկաստանի Կալկաթա քաղաքի հայ համայնքը: Նրանք ցանկություն են հայտնել վերականգնել տեղի հայկական դպրոցը, եւ այդ նպատակով անցած տարվանից սկսած լուրջ քայլեր են ձեռնարկել: Եւ քանի որ տեղի հայերը հիմնականում մեծահասակներ են, նրանք որոշել են աշակերտներ «հավաքագրել» սփյուռքի այլ գաղթօջախներից եւ Հայաստանից:

ՀՀ լուսավորության նախարարության արտաքին հարաբերությունների վարչության միջազգային բաժնի պետ Սերգեյ Միրզոյանն ասաց, որ Հայաստանում այդ գործի կազմակերպմամբ սկզբում զբաղվել է հայ-հնդկական համատեղ «Արմինդ» հաստատությունը, որն էլ կազմել է մեկնողների ցուցակը: Բայց քանի որ հնդկական կողմը ցանկացել է գործ ունենալ պետական կառույցների հետ, եղած ողջ փաստաթղթերը հանձնվել են իրենց: Կալկաթայի հայ համայնքը ցանկացել է ընդունել աղետի գոտու որբ երեխաներին, սակայն այս անգամ էլ տեղափոխման գների թանկացման պատճառով կմեկնեն 8-11 տարեկան՝ այն աղջիկներն ու տղաները, որոնց ծնողները, հարազատներն ու բարեկամները ի վիճակի են եղել վճարել ճանապարհածախսը:

Այսօր արդեն առաջին երեսուն աշակերտները գտնվում են Հնդկաստանում: Նրանց հետ տեղի պայմաններին ծանոթանալու եւ հետագա համագործակցության մանրամասները ճշտելու նպատակով մեկնել է նաեւ լուսավորության նախարարության արտաքին հարաբերությունների վարչության պետ Գեղամ Հարությունյանը:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հայաստան-Ղարաբաղ

Ինչպիսի՞ն է վիճակը Շուշիում

Մայիսի 9-ին Շուշիի ազատագրումից հետո մայիսի 14-ին Շուշի քաղաքի եւ շրջանի վարչակարգի ղեկավար նշանակվեց Սեմյոն Բաբայանը: Նա գործնական նպատակներով օրերս ժամանել էր Երեւան: Մենք նրան հանդիպեցինք Երեւանի քաղաքապետարանում: Պրն. Բաբայանն ասաց, որ թեեւ քաղաքն ու շրջանն ապրում են պատերազմական օրենքներով, ուստի շատ դժվարություններ են կրում, այնուամենայնիվ քաղաքում կյանքն ընթանում է բնականոն ձեւով, գործում են կենսապահովման բոլոր ծառայությունները: Էլեկտրականության եւ ջրի մատակարարումն անխափան է, գործում է արտաքին եւ ներքին կապը: Այս բոլորը սակայն չի նշանակում, որ քաղաքը ռմբակոծությունների չի ենթարկվում, դրանք պարբերաբար շարունակվում են ավերածություններ պատճառել քաղաքին: «Բնակչությունը սեփական ցանկությամբ կտրոններով ալյուր է ստանում՝ օրական շնչին 350 գրամ, շարունակեց պրն. Բաբայանը: Թեեւ հացի գործարանը պատրաստ է եւ ի զորու բավարարել բնակչության հացի կարիքները: Օգտվելով առիթից, կխնդրեի համապատասխան կազմակերպություններին օգնել Շուշիի շրջանին տրանսպորտային միջոցներով, մեքենայական քսանյութերով, վառելիքով»:

Մեր հարցին, թե որեւէ օգնություն մինչ այժմ Շուշին ստացե՞լ է, պրն. Բաբայանը պատասխանեց. «Իմ նշանակումից արդեն 3 օր հետո՝ մայիսի 17-ին Երեւանի քաղաքապետարանի պատվիրակությունը գործկոմի քարտուղար Խաչիկ Վարդանյանի գլխավորությամբ ժամանեց Շուշի իր հետ բերելով շոշափելի օգնություն: Այնուհետեւ Երքաղխորհրդի գործկոմի խորհրդակցությունում որոշվեց, որ Երեւանի քաղաքապետարանը եւ մայրաքաղաքի բոլոր շրջաններն ստանձնեն Շուշիի եւ շրջանի գյուղերի հովանավորությունը: Անցած հինգ ամիսների ընթացքում բազմաթիվ ավտոշարասյուններ են եկել Շուշի, բերել վառելիք, սնունդ, շինանյութ, տեխնիկա: Ես պետք է խորին շնորհակալություն հայտնեմ Երքաղխորհրդի նախագահին, գործկոմի քարտուղարին եւ Էրեբունու, Սպանդարյանի, Շահումյանի շրջանների գործկոմների նախագահներին ցուցաբերած օգնության համար: Չի եղել դեպք, որ մենք դիմենք Երեւանի իշխանություններին եւ լրիվ չբավարարվենք: Այս անգամ էլ ես եկել եմ Երեւան հերթական օգնությունը Շուշի հասցնելու նպատակով, այս անգամ Շուշիի քաղաքապետարանի համար տանելու եմ վարչական գույք եւ մեկ մարզադպրոցի ողջ կահավորանք»:

Ա. Օ.

Մայրաքաղաք

Ո՞ւր են կորել մետրոյի ժետոնները

Հերթական դեֆիցիտ շարքն են դասվել մետրոյի ժետոնները: Նախ դրանք առձեռն երկու հատից ավել չէին տրվում, հետո որոշ տեղերում ընդհանրապես վերացան: Հսկիչների մոտ երկար հերթեր են գոյանում, ուղեւորները դրամը վճարում են վերջիններիս կամ նետում արկղիկների մեջ:

Այս դեֆիցիտի պատճառն ու ճակատագիրը պարզելու համար դիմեցինք Երեւանի մետրոպոլիտենի փոխտնօրեն, գլխավոր ինժեներ Մառլեն Հարությունովին: Վերջինս մեզ տեղեկացրեց, որ ժետոնային համակարգին անցնելուց հետո արտադրվել է 1 մլն 600 հազար մետաղանիշ, որից այսօր շրջանառության մեջ կա ընդամենը 32 հազար հատ: Նոր արտադրություն չկազմակերպելը կապված է հիմնականում մետաղյա հումքի բացակայության հետ: Մետաղանիշերի անհետանալու պատճառի մասին մեր հարցին պրն. Հարությունովը պատասխանեց. *«Ժողովուրդը ուղեվարձի գների բարձրացումից վախենալով, ժետոնները պահում է տներում, որ թանկանալուց հետո օգտագործի: Սակայն ուզում եմ նշել, որ մենք պատրաստվում ենք անցնել պլաստմասսայե ժետոնների, որոնց արտադրության համար արդեն կաղապարներն ու մնացյալ ամեն ինչ գրեթե պատրաստ են: Այդ անցումը կկատարվի հավանաբար 1993 թ. սկզբից, որից հետո մետաղանիշերը կարժեզրկվեն եւ որպես հուշանվերներ կմնան մեր բնակչության ձեռքին»:* Ուղեվարձի բարձրացման մասին հարցին փոխտնօրենը պատասխանեց, որ առայժմ այդ մասին խոսակցություն չկա, եթե կառավարությունը նման մտադրություն ունենա, գոնե 10 օր առաջ կհաղորդի իրենց: Այնպես որ առաջիկա ամսում քիչ հավանական է, որ մետրոյի գները բարձրանան: *«Թեեւ ավելորդ չի լինի, որ մեր ուղեւորները իմանան,* նշեց պրն. Հարությունովը, *ուղեւորափոխադրումը մեզ վրա նստում է 3,80 ռ. (երկու ամիս առաջ արժեր 2,50), այսինքն՝ մեկ ռուբլին գերազանցող գումարները վճարում է պետությունը»:*

Վերջում պրն. Հարությունովը մեզ տեղեկացրեց, որ դրենաժային թունելի կառուցումը առաջ է գնում, կառուցվել է 800 մետր, մնում է 400 մետրը: Իսկ մինչ դրա ավարտը թունելների ջրի հեռացումը կատարվում է պոմպակայաններով, որոնց էլեկտրական սնուցումը երկակի է (վերջերս ջրի հեռացման խափանումը, որի պատճառով կանգնեցվեց մետրոն, կապված էր միանգամից երեք աղբյուրներից հոսանքի անջատման հետ): Այժմ համաձայնություն կա էներգահամակարգի հետ, եւ վարչությունում հույս ունեն, որ նման խափանումներ առաջիկա ձմռանը չեն լինի:

Ա. Օ.

Բժշկականից չի կտրվում արտասահմանյան ուսանողների հոսքը

«Նոյյան տապան»-ի թղթակիցը դիմեց Երեւանի բժշկական ինստիտուտի պրոռեկտոր Ս. Ա. Մայրապետյանին, խնդրելով բացատրել, թե ինչու, չնայած հանրապետության սոցիալական ծայրահեղ վատ կացությանը, չի պակասում Երեւանի բժշկական ինստիտուտում սովորելու եկող արտասահմանցի ուսանողների հոսքը: Մայրապետյանը հայտնեց, որ ներկա դրությամբ Սիրիայից, Լիբանանից, Հնդկաստանից, Իրանից, Հորդանանից եւ Եգիպտոսից եկած ավելի քան 500 ուսանողներ սովորում են ԵրԲԻ-ում, որը համարվում է աշխարհի 50 լավագույն բժշկական բուհերից մեկը: Վերջերս ինստիտուտն սկսել է սովորելու ընդունել վճարման հիմունքներով, որը լուրջ ֆինանսական ներմուծումների աղբյուր է դարձել բուհի համար: Եկող տարվանից Իրանը յուրաքանչյուր ուսանողի ուսման համար կվճարի 1700 դոլար, Հնդկաստանը՝ 1500: Առպագայում Իրանը ԵրԲԻ-ում սովորելու կուղարկի տարեկան մինչեւ 100 ուսանողների: ■

Մաշտոցի շրջանի թիվ 107 մանկապարտեզում կատարվող իրադարձությունները տխուր խորհրդածությունների տեղիք են տալիս:

Այստեղ տարիներ շարունակ տիրում է անհաշտ մթնոլորտ, որը չի սահմանափակվում միմյանց չարախոսելով: Այստեղ բառիս բուն իմաստով պատերազմական դրություն է՝ ծեծկռտուքով եւ հայհոյանքներով: Այդ բոլորի հեղինակն ու գլխավոր գործող անձը մանկապարտեզի տնօրեն (արդեն նախկին) Զեմֆիրա Սահակյանն է: Մանկապարտեզի բռնակալ տիրուհին, սովոր լինելով իր ենթակաների անմռունչ հնազանդությանը, վերջին շրջանում չարաչար պատժում էր յուրաքանչյուր անհնազանդության փորձ: Քանի որ պատժամիջոցներն ավելի ու ավելի քիչ էին բավարարում վերջինիս, նա պարզապես սկսում է դիմել ֆիզիկական հաշվեհարդարի: Պատժի նորահայտ մեթոդները սեփական մաշկի վրա զգացել են ե՛ւ դաստիարակները, ե՛ւ տեխնիկական աշխատողները, եւ ավագ մանկավարժը:

1991 թ. սկզբին տարբեր հանձնաժողովների կողմից մանկապարտեզի վիճակը քննության ենթարկելուց հետո հայտնաբերվեցին նաեւ ֆինանսական խախտումներ (որոնց մասին այսօր բոլորովին չի հիշվում), եւ քանի որ մանկավարժական հիմնարկում մթնոլորտը տանելի չէր, տնօրենը հեռացվեց աշխատանքից: Սակայն հրամանի ձեւական

Բարքեր

Մանկավարժները միմյանց պատերազմ են հայտարարել

կողմը պահպանված չէր, եւ «փորձառու» մանկավարժը դատարանի միջոցով շուտով վերականգնվեց նախկին աշխատանքին: Վիճակն էլ ավելի սրվեց: Կոլեկտիվը բաժանվում է բանակների, սկսվում է մի կողմից դիմում-բողոքների տարափը, մյուս կողմից շանտաժի միջոցով անցանկալի աշխատողների դեմ ստորագրությունների հավաքումը, ապա նորից ծեծամարտը: Նյարդային ցնցումների հասած տնօրենն ու կոլեկտիվը մանուկների կրթությանն ու դաստիարակմանը նվիրվելու փոխարեն իրենց ողջ եռանդը ծախսում էին միմյանց հետ հաշվեհարդար տեսնելու վրա: Տնօրենը փակում է խմբեր՝ անցանկալի դաստիարակներից ազատվելու համար, իսկ վերջին քայլն ավագ մանկավարժի նկատմամբ ուժի կիրառումն է լինում, որից հետո վերջինս հայտնվում է հիվանդանոցում:

Մանկապարտեզի հարցը դառնում է Մաշտոցի շրջխորհրդի գործկոմի քննության առարկան: Նիստը որոշում է սեփական դիմումի համաձայն ազատել տնօրենին, կարգապահական տույժի ենթարկել մանկավարժին եւ տնտեսվարին, իսկ որոշման իրականացումը դնել շրջժողկրթբաժնի վարիչ Անանյանի վրա:

Մեզ հայտնի դարձավ, որ ժողկրթբաժնի վարիչը որոշել է աշխատանքից ազատել ավագ մանկավարժին (որին երկու տարի է մնում կենսաթոշակի անցնելու համար): Տվյալ պարագայում առաջնորդվում են հիվանդ գլխից առողջի վրա մեղքը բարդելու, «եթե կա ընդհարում, ուրեմն երկու կողմն էլ մեղավոր են» սկզբունքով: Գործկոմում մեզ տեղեկացրին (գործկոմի քարտուղար Լիդա Սարգսյան), որ դեպքի կապակցությամբ դատական գործ է հարուցված եւ մինչեւ քննության ավարտը նպատակահարմար չէ աշխատանքից ազատել ավագ մանկավարժին:

Ժողկրթբաժնի հապաղումները տարիներ շարունակ մանկապարտեզում պատշաճ մանկավարժական մթնոլորտ ստեղծելու հարցում եւ նման հապճեպությունը 33-ամյա մանկավարժական վաստակ ունեցող ավագ մանկավարժին ազատելու խնդրում ամենաքիչը կասկածների տեղիք են տալիս:

Ասում են՝ եթե ընտանիքում անհաշտ են, նորմալ երեխաներ մեծանալ չեն կարող, իսկ եթե մթնոլորտն անհաշտ է մանկապարտեզում ու դպրոցո՞ւմ, որտեղ երեխան օրվա մեծ մասն է անցկացնում: Մի՞թե քիչ են մեր երեխաների կրած զրկանքներն այսօր: Արժե՞ դրանց ավելացնել նաեւ մեծահասակների դաժանությունը միմյանց եւ անտարբերությունը՝ մանուկների հոգսերի նկատմամբ:

ԱՐՄԻՆԵ ՕՀԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ռամկավար մամուլ

Անցեալները ամերիկահայ ծանօթ մը կշտամբանքով կը հարցնէր. «Ռամկավար ազատական կուսակցութիւնը ինչո՞ւ Բիլ Քլինթոնին կողմնակից է. դուք նախագահ Բուշին չէ՞ք հաւատար, մոռցա՞ք անոր լայնածիր օժանդակութիւնը Հայաստանի՝ 1988-ի երկրաշարժէն մինչեւ այսօր: Եթէ ընտրուի, Քլինթոն ո՛չ Հայաստանին պիտի օգնէ եւ ո՛չ ալ մեզի: Եւ մի մոռնաք որ Սթիվըն Սոլարզը կրնայ Քլինթոնի արտաքին գործերու նախարար ըլլալ: Ռամկավարները երբէ՞ն ի վեր Դաշնակցութեան հետ կը գործակցին»:

Իսկ երէկ ուրիշ բարեկամ մը գրեթէ կշտամբանքով կ'ըսէր. «Այդ երբէ՞ն ի վեր է որ հայ կուսակցութիւնները ամերիկեան ընտրութիւններուն կողմ կը բռնեն եւ իրենց որոշումն ալ կը յայտարարեն: Իսկ ի՞նչ պիտի ըլլայ եթէ Քլինթոն կորսնցնէ»:

Կը խորհիմ որ Ռամկավար Ազատական եւ Դաշնակցութիւն կուսակցութիւններու յարումը Բիլ Քլինթոնի ընտրապայքարին՝ հիմնական թեկնում մը պիտի յառաջացնէ ամերիկահայ համայնքին մէջ: Բացատրելէ առաջ կարծիքս, նախ ըսեմ, թէ երկու կուսակցութիւնները անջատաբար եւ առանց իրարու հետ խորհրդակցելու որոշած են այս քայլը առնել. այնպէս պատահած է, որ միեւնոյն նիւթին շուրջ միեւնոյն կարծիքը ունեցած եւ նոյն որոշում առնուած է: Եւ այս կը նշանակէ, թէ երկու կուսակցութիւններու ղեկավարները համոզուած են, որ նախագահ Բուշ իր պաշտօնավարութեան չորս տարիներուն հայանպաստ դիրք մը չէ որդեգրած, հակառակ որ ուշ քայլեր առած է երկրաշարժի վաղորդայնին եւ Հայաստանի անկախացման առիթով:

Արդ, վերադառնամ հիմնական հարցումին, կուսակցութիւնները ո՞ւր է ամերիկեան քաղաքական կեանքին խառնուիլը:

Ինծի համար Քլինթոնի կամ Բուշի ի՛ նպաստ հրապարակային դիրքորոշում մը քաղաքական արարք ըլլալէ առաջ՝ քաղաքացիական առողջ քայլ մըն է: Եթէ այս երկրին քաղաքացիներն ենք, ուրեմն գործնականօրէն պէտք է մասնակցինք քաղաքական կեանքին: Երբ քաղաքական կ'ըսեմ, նկատի ունիմ Ամերիկայի ներքին, տեղական կեանքը, եւ ո՛չ թէ անոր արտաքին գործերու քաղաքականութիւնը, թէեւ, ի վերջոյ, որպէս քաղաքացիներ մեր պարտականութիւնն է եւ առանձնաշնորհը՝ արտաքին քաղաքականութեամբ նաեւ զբաղիլը:

«Քաղաքականութիւն», «կուսակցութիւն» այն բառերն են, որոնք երկիւղ կ'ազդեն հայերու մեծամասնութեան: «Քաղաքականութեամբ մի՛ զբաղիր» յորդոր-հրամանը աստուածաշունչ օրէնք մըն է մեր մէջ, մեծ հօրմէն անցած հօր, եւ ապա՝ զաւակին եւ թոռներուն եւ ծոռներուն: Քաղաքականութեամբ զբաղիլը մեզմէ ոմանց համար ողջակի բանտին ճամբան բռնել է, հալածուիլը, աքսորուիլը, եղբայրասպան կռիւներու մէջ իյնալը: Մտային կաղապարներ՝ որոնք կուգան օսմանեան բռնապետութեան օրերէն եւ կը հասնին մինչեւ միջինարեւելեան գաղթականութիւններու առաջին տասնամեակները, երբ կազմակերպուող գաղութներուն մէջ քաղաքական եւ կուսակցական պայքար կրնային յաճախ վերածուիլ եղբայրասպանութեան, հայասպանութեան:

Սակայն անցեալի սխալներ եւ անփորձութեան հետեւանքով ընկրկումներ պատճառ չեն կրնար ըլլալ որ այսօր, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու ազատ պայմաններուն տակ չօգտուինք ռամկավարական վարչաձեւի արտօնութիւններէն: Բայց աւելին, այդ արտօնութիւններէն չօգտուիլն է, որ խորթ աչքով կը դիտուի ոչ հայ ամերիկացիներէն, որոնք չեն կրնար ըմբռնել, թէ հայ համայնքը որպէս հաւաքականութիւն ինչո՞ւ շատ եւ անմասն կը մնայ: Ազատութիւնը եւ նիւթական բարօրութիւնը զոյգ կը վայելենք, արդիւնքն են Ամերիկայի ռամկավարական դրութեան: Այդ դրութիւնը գործնականացնողներն են նախագահը, ծերակուտականները ու կոնգրէսմէնները, նահանգապետները, քաղաքապետները եւ այլն: Անոնք ժողովուրդէն ընտրեալներն են. իրենց դիրքը, ազդեցութիւնը կը պարտին պարզ ժողովուրդին, անհատներու քուէներուն: Կը քուէարկես՝ ուժ կ'ունենաս, կը մասնակցիս քաղաքական գործընթացին՝ տնտեսական պաշտօններ թէ ժողովուրդ կը յարգեն քեզ, որովհետեւ քաղաքացիի պարտք-իրաւունքդ ի գործ կը դնես:

Այս է դրութիւնը, այս՝ ռամկավարութիւնը, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները դարձուցած է հզօրագոյն պետութիւն եւ ամենէն ազատ երկիր:

Հետեւաբար, չմասնակցիլ կը նշանակէ չպաշտպանել ազատութիւնը եւ ռամկավարութիւնը, որոնց բարիքներէն կ'օգտուինք: Եւ նման կեցուածք անընդունելի է, անյարիր, անառողջ: Օրինակ չե՞նք կրնար առնել սպանական ծագումով քաղաքացիներէն, պուէրտոռիկոցիներէն, սեւամորթներէն, որոնք այնքա՛ն մխրճուած են Ամերիկայի քաղաքական կեանքին մէջ՝ պաշտպանելու իրենց համայնքային շահերը:

Պիտի առարկուի, թէ մենք քիչով քիչ ենք: Ճիշդ է: Սակայն որոշ տեղեր մեր թիւը դեր կրնայ խաղալ, ինչպէս Կալիֆորնիոյ մէջ, Նիւ Եորք-Նիւ Ջըրզի, եւ որոշ պարագաներու՝ Մեծագոյն Պոսթընի շրջանը:

Այո՛, կրնանք դեր ունենալ՝ եթէ կազմակերպուած քաղաքական ուժ ըլլանք:

Այս ուղղութեամբ առնուած առաջին քայլ մըն է Ռամկավար ազատական կուսակցութեան հրապարակային յայտարարութիւնը ի նպաստ Քլինթոնի ընտրութեան: Այսինքն՝ առաջարկ մըն է միացնելու-հաւաքելու հայերու քուէները որոշ թեկնածուի մը վրայ: Իւրաքանչիւր հայ իր քուէն կ'որոշէ թէ ինչպէս պիտի քուէարկէ, եւ թերեւս շատ-շատեր նախընտրեն իրենց քուէն տալ նախագահ Բուշի: Այս է ճիշդ եւ բնական ռամկավարութիւնը, մէկ անհատ, մէկ քուէ: Ռամկավար կուսակցութեան յայտարարութիւնը, էութեան մէջ, կոչ մըն է ամերիկահայ համայնքին անպայմանօրէն մասնակցելու նախագահական ընտրութեան:

Շատեր կը հարցնեն, իսկ ի՞նչ պիտի ըլլայ եթէ Քլինթոն չընտրուի:

Ոչինչ պիտի ըլլայ:

Վերընտրուած նախագահ Բուշ չորս տարի եւս պիտի շարունակէ գործադրել իր որդեգրած քաղաքականութիւնը, միշտ ելլելով Ամերիկայի ընդհանուր շահերէն: Իսկ այդ շահերուն պաշտպանութեան ընթացքին ան, ինչպէս նաեւ Քլինթոն, եթէ ընտրուի, յաճախ Հայաստանի եւ հայութեան շահերը պիտի ստորադասէ ի նպաստ ուրիշներու, եթէ նոյնիսկ այդ ըլլայ նախագահին, անոր շրջապատին եւ կոնգրէսին մօտ ունենալ այնքան քաղաքական եւ բարոյական ազդեցութիւն՝ կարենալ մեր շահերը պաշտպանելու եւ կամ նուազագոյն վնասի ենթարկելու Հայաստանը:

ԱՐԱ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

Արդեն 60 տարի է Բոստոնում լույս է տեսնում Ռամկավար Ազատական կուսակցության անգլերեն պաշտոնաթերթ «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթը, որն իրավամբ համարվում է իր տեսակի մեջ լավագույնն ամերիկահայ իրականությունում: Լուրջ, ստույգ, հեռու ավելորդներից ու բամբասանքներից, այն՝ ամերիկահայ անգլիախոս ընթերցողների հայ կյանքի վստահելի հայելին է եւ ազգային-եկեղեցական-քաղաքական իրադարձությունների լավագույն մեկնաբանը, ՌԱԿ-ի տեսակետների ամբիոնը:

Յուրաքանչյուր թերթ սփյուռքում, վերջերս նաեւ Հայաստանում, լույս է տեսնում մեծագույն զոհողություններով, նյութական հսկա ներդրումներով: «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր»-ը բացառություն չի կազմում: Սակայն ի տարբերություն Ամերիկայում լույս տեսնող հայերեն թերթերի, նրա ընթերցողների թիվն աճում է անընդհատ, ինչ որ արդյունք է այն տխուր իրականության, թե ամերիկահայ ընթերցողը հետզհետե քիչ է կարդում հայերեն:

Մյուս կողմից, նույնիսկ կուսակցական մամուլում, գործում է «թերթը իր խմբագրի հայելին է» սկզբունքը: Իսկ «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր»-ի դեպքում այդ սկզբունքը գործում է բազմապատիկ, քանի որ այդ թերթն ունի ընդամենը մեկ վճարովի աշխատող՝ խմբագիրը: Եւ այս պարագայում թե՛ ՌԱԿ-ը եւ թե շաբաթաթերթը բախտավոր են, քանի որ «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր»-ի խմբագիրն է Արա Գալայճյանի նման մի հրապարակագիր, որն ահա 7-8 տարի է որ խմբագրում է թերթը, առաջնորդողներ է գրում եւ որպես Երուսաղեմի Հայոց վանքի հայերենաբույր մթնոլորտում մեծացած անձնավորություն՝ «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր»-ի քույր հրատարակության՝ հայերեն «Պայքար» թերթում գրեթե ամեն շաբաթ ստորագրում ազգային-քաղաքական բնույթի հոդվածներ, որոնցից մի քանիսը հյուրընկալվել են նաեւ մեր թերթի էջերում: Այդպիսի մի հոդված է նաեւ ստորեւ լույս տեսնողը, ուր ամերիկյան նախագահական ընտրությունների նախօրյակին ամերիկահայության քվեարկու ուժը ի նպաստ Հայաստանին եւ հայության օգտագործելու անհրաժեշտության է անդրադառնում:

«Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր»-ի 60-ամյակի առթիվ շնորհավորում եւ ուժ ու կորով ենք մաղթում խմբագրին, աշխատակիցներին, նյութական ու բարոյական զոհողություններ հանձն առնող բարեկամներին եւ Ռամկավար Ազատական կուսակցությանը:

Գրախօսութիւն

Հոգեբույժը հրավիրում է զրույցի

«Հոգեբույժը հրավիրում է զրույցի» գիրքը կարճ յօդուածներու հաւաքածոյ մըն է: Յօդուածները նախապէս լոյս տեսած են պարբերական մամուլին մէջ, գրուած է դիւրամատչելի լեզուով, հոգեբոյժ Վարդգէս Դավթեանի կողմէ: Գիրքը բաղկացած է 13 գլուխէ, 85 էջէ: Համեմուած է հայ եւ օտար դասականներու մէջբերումներով, նկարազարդ է: Գիրքը գրպանաչափ է, տպուած փափուստա, երեւի թուղթի սղութեան պատճառով: Նկարներուն տպագրական որակն աղքատիկ է:

Գիրքը գեղարուեստական գործի շունչ ունի թէ իր նկարազարդումներով եւ թէ դասական հեղինակներու յաճախակի ներբերումներով: Ծանօթ չեմ Հայաստանի հոգեբանական-հոգեբուժական գրականութեան զայն դասակարգելու համար որեւէ կատեկորիայի մէջ, բայց եթէ համեմատենք արեւմտեան գրականութեան հետ, զայն կարելի է դասել ինքնօգնութեան եւ դաստիարակչական գիրքերու շարքին:

Դավթեանի գրական լեզուն սահուն է: Ան կրցած է իր «այցելուները» նկարագրել հոգեբուժի խորապանանց նրբանկատութեամբ:

Հետաքրքրական եւ ուշագրաւ գրելաձեւ է խնդիրները ներկայացնել նամակներու ձեւով: Ակնարկը (էջ 25), թէ «Ինչպէս ամեն ժողովուրդ գալիս է իր պատմութիւնից, այնպէս էլ ամէն մի անհատ գալիս է իր մանկութիւնից» դիպուկ է: Կարճ նախադասութեամբ հեղինակին յաջողուած է դիւրահաւատութեամբ դիտուած այս կարեւոր գաղափարը ընդունելի ձեւով ներկայացնել ընթերցողին: Գիրքին սկզբնական գլուխները աւելի սիրողական մակարդակի տպաւորութիւն կը ձգեն, յատկապէս երբ հեղինակը կը փորձէ խորհուրդներ տալ: Խորհուրդները աւելի «ստհայրական» բնոյթ կը կրեն, քան թէ մասնագիտական-հոգեբուժական: Ընթերցողը ակամայ կրնայ գալ այն եզրակացութեան, թէ կինը բացի իր «կանացի» դերէն ուրիշ դեր պէտք չէ ունենայ կեանքի մէջ: Իսկ իր գեղեցկութեան զգացումը արտաքին աշխարհով պայմանաւորուած է քան իր ներաշխարհով: Մայրերուն տրուած խորհուրդը ժամանակավրէպ է: Օրինակ՝ «Մայրը աղջկան պէտք է սովորեցնի համապատասխան տնային գործերի մէջ ընդգրկի, անպայման սովորեցնի ասեղնագործել...», «Ընտանիքում պէտք է աշխատանքի բաժանում լինի, յստակ տարբերակուեն տղամարդու եւ կնոջ գործերը...»: Էջ 28-ի վերջին պարբերութեան մէջ տրուած խորհուրդը սխալ է: Գիտահետազօտական աշխատանքները ցոյց կու տան, թէ սեռական ընդումները ոչ դեղորայքային եւ ոչ ալ փսիխոթերապեւտիկ միջոցառումներով կարող են փոխել: Ներկայիս շեշտը կը դրուի անհատին օգնելու, որպէսզի իր սեռական ուղղութիւնը ընդունի:

Գիրքին ամենաակնբախ թուլութիւնը որոշ գլուխներուն մէջ (օրինակ՝ Կինը եւ ներողը գլխուն մէջ էջ 9) հնչող հրամայական շեշտն է. «Ամենից առաջ կինը պիտի կեանքում կարողանայ տարբերակել գլխաւորը երկրորդականից»: Այս գրելաձեւը կը նկարագրէ գիրքին արժէքը հեղինակին տալով «ամենագիտակ» հանգամանքը: Միջնադարեան բժիշկներու գրելաձեւն է այս. «Եւ իմացիր, որ ինչ աշխարհում ստեղծել է արարիչն Աստուած, երեք տեսակ է». (Ամիրդովլաթ Ամասիացի, Անգիտաց անպէտ, ներածութիւն), որ դիւրահաւատութիւն կը ներշնչէ ընթերցողին եւ հեղինակը կրնայ վարկազուրկ ընել: Նոյն գլխուն մէջ հեղինակը ինքզինքին դասագրքային հեղինակութիւն տալով կը յանգի այնպիսի եզրակացութիւններու, որոնք կը հնչեն դատապարտչական: Գրուած են մեծատառ, ընթերցողին ուշադրութիւնը գրաւելու համար: «Առաջնորդամոլութիւնը եւ կարիերիզմը դեֆորմացրել են ժամանակակից կին ղեկավարի հոգին եւ նա յաճախ հայտնւում է նեւրոտիկ վիճակների մէջ»: Դժուար է գիտնալ թէ արդեօք այս հեղինակին կարծիքն է, եզրակացութիւն է թէ մէջբերում: Եթէ հեղինակի կարծիքն է, ապա ան կը գործածէ ընդհանրացումը եւ սեքսիզմը, որ զգալիօրէն արժեզրկելով, զայն կը դարձնեն միակողմանի թեքում ունեցող գիրք: Եթէ հեղինակը կը կարծէ այսպիսի եզրակացութիւններով ազգային բնոյթ տալ իր կարծիքներուն, ապա ինքզինք կը ձգէ դիւրիմացութեան մէջ:

Արական հիստերիա յօդուածին մէջ (էջ 81) կրկին ակնբախ են դատողական ակնարկները: Հեղինակը օգտագործած է գրականութեան մէջ ընդունուած վարկածը, սակայն դժուարութեան կը հանդիպի, երբ կը փորձէ զայն «ազգայնացնել»: Օրինակ՝ «Հիստերիայի ինչպէս ամէն մի նեւրոզի առաջացման հիմքում ընկած է անձի ներքին հոգեբանական կոնֆլիկտը», ապա՝ «տղամարդը ցանկութիւն ունի վեր բարձրանալ ծառայողական սանդուղքով (մանաւանդ երբ կինն է դրան մղում), բայց չունի միջոցներ, շրջապատ եւ այլն»: Այդ վերջին ակնարկը՝ «մանաւանդ երբ կինն է դրան մղում», դատողական այդպիսի բնոյթ կը կրէ: Տղամարդուն տրուած խորհուրդները (էջ 88) հակասական են: Հեղինակը փորձելով արժեւորել «թէկուզ եւ հանուն գործնական քայլերը», ակամայ կ'արժեզրկէ այն տղամարդիկը, որոնք կը ձգտին «վեհ ու մասշտաբային» ծրագրեր ունենալ: Ցաւօք խորհուրդը հայ տղամարդուն չըլլալ «անմիջական»: Այստեղ անհասկնալի է անմիջական բառի գործածութիւնը: «Անմիջական տղամարդը շատ է ձանձրացնում», կամ «Մարդկանց հետ շփուելիս մի լինէք անմիջական, ոչ մէկին, անգամ սեփական կնոջ լիովին մի վստահէք ձեր գաղտնիքները»: Կարդալով այս տողերը, ընթերցողը ակամայ «սովետական օրերու» բնորոշ միջմարդկային յարաբերութիւններու ամբողջատիրութեան հոտ կ'առնէ: Գաղտնիքը ընտանիքին մէջ կրնայ ծառայել փոխադարձ վստահութեան պակասի եւ ընտանեկան յարաբերութիւններու բարդացման եւ սառնութեան զարգացման սեռական կեանքի եւ այլ ոլորտներու մէջ: Կանանց տրուած խորհուրդներուն մէջ (էջ 84) հակասութիւնները, դատողական ակնարկները գրեթէ անհասկնալի կը դարձնեն զանոնք: Այս խորհուրդները հարեմ կը բուրեն: Այստեղ հեղինակը հայ կնոջ տիպարը, ազգային բնորոշ յատկութիւնները կը շփոթէ արաբական, քրդական, պարսկական ազդեցութիւններով սնուած ներկայիս «Հայ կնոջ կերպարին հետ»: Խորհուրդները ընթերցողին վրայ կը ձգեն այն տպաւորութիւնը, թէ հեղինակը կ'ուզէ հայ կինը պահել status quo-ի մէջ: Տղամարդուն հաճոյանալով, անոր մէջ խանդ առաջացնելով, եւ անոր հետեւանքով տղամարդուն անուղղակի ձեւով վար դնելով, կինը կը մղէ դէպի իր 18-րդ դարու կերպարը: Գիրքին սկիզբը (էջ 8) նկարագրուած յառաջխաղացումները՝ «Ժամանակները փոխուեցին, փոխուեց եւ նոր իմաստ ու արժեքաւորում ստացաւ կնոջ դերը հասարակութեան մէջ» կարծէք չեն թողեր վերաբերիլ հայ կնոջ:

Հիւանդագին բնաւորութիւն, Փսիխոթերապիա, Դաստիարակութիւնը եւ նեւրոզների կանխարգելումը, Գիտութեան եւ սնահաւատութեան սահմանագծին գլուխները ինֆորմատիւ են եւ դաստիարակչական: Հեղինակը կրցած է պարզ լեզուով հաղորդել ժամանակակից հոգեբուժութեան գլխաւոր սկզբունքները:

Նախավերջին գլուխը կը խօսի անյետաձգելի օգնութեան մասին հոգեախտաբանական վիճակներու պարագային: Հեղինակը անցողակի կ'անդրադառնայ անձնասպանութեան վտանգաւոր եւ անձնասպանական տրամադրութեան: Եզրակացնելու համար՝ «Հոգեբույժը հրավիրում է զրույցի» գիրքը դրական է այն իմաստով, որ կը փորձէ լեցնել սովետական շրջանին հոգեբանական գրականութեան մէջ ստեղծուած պարապութիւնը: Վերոյիշեալ դիտողութիւնները դժբախտաբար զայն կը տկարացնեն զգալի չափով եւ կ'արժեզրկեն որպէս լուրջ աշխատանք:

ՌՈՒԶԱ ԱՍԻԼԱՑԵԱՆ-ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Սոմըրվիլ, 7 նոյեմբեր 1992

Եթէ ուզում էք լավ տեսնել

«Օգնություն» կենտրոնը կազմակերպում է տեսողության լավացման կուրսեր՝ առանց ակնոցների եւ դեղամիջոցների օգտագործման (ըստ ամերիկյան հայտնի ակնաբույժ Ուիլյամ Բեյթսի մեթոդի):

Փորձառու մասնագետները կարճ ժամկետում խոստանում են զգալի արդյունքներ:

Զանգահարել՝ 34-09-61, 61-61-95, 48-09-26 (ժամը 17.00-22.00):

digitised by A.R.A.R.@

Լեզու եւ պետություն

ՄԵԿ ԱԶԳ՝ ՄԵԿ ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇ

Բոլոր ժամանակների բոլոր նվաճողները զգացել են, որ հայ ժողովրդին ձուլելու, վերացնելու համար ամենից առաջ անհրաժեշտ է նրան զրկել լեզվամշակութային մեկ ընդհանրություն լինելուց: Ս. Մաշտոցն ու Սահակն էլ գիտակցելով, որ կրոնը, որքան էլ տարբերակիչ հանգամանք, միեւնույն է չի կարող ազգը համահավաք պահելու զորեղ միջոց լինել, ձեռնամուխ եղան հային իր հզորագույն զենքը՝ հայոց լեզվի նշանագրերը տալու գործին: Քանի որ լեզուն գտնվում է անընդհատ զարգացման-բարեփոխման գործընթացում, չար ճակատագրի կամոք ինքնուրույնաբար զարգացավ ժամանակակից (կամ աշխարհաբար) հայերենի երկու տարբերակ՝ արեւելահայերենը եւ արեւմտահայերենը: Սա հիմա իրողություն է, որը նաեւ մեր պարծանքն է, քանի որ այդ զույգ ճյուղերով մանավանդ նախորդ դարագլխին ստեղծվեցին ինքնատիպ արվեստի նմուշները:

Լեզվի հարափոփոխ զարգացումն ինքնին ենթադրում է ուղղագրական բարեփոխություն, որի մասին մեր մտավորականները մտմտում էին դեռեւս նախորդ դարում: Սակայն այդ խնդիրը լինելով բավականին նուրբ, բարդ եւ պատասխանատու՝ լուծում չէր գտնում: 1920-ականներին, երբ մեր չափավոր ցանկությունը զուգորդվեց համաշխարհային հեղափոխության ջատագովների իրավական ուժը, իրականացվեց մի կատարյալ հեղափոխություն մեր ուղղագրության ասպարեզում՝ հար եւ նման բոլոր հեղափոխություններին, որոնք էլ բերում են ավեր ու արյուն: 1922-ին կատարվածը ոչ թե բարեփոխություն էր, այլ հեղափոխություն, որի կատարած ավերի ու արյունի չափը մեր ազգային դիմագծի, գիտակցության վրա դեռ կվկայեն հոգեբանները:

Մեր մշակույթի խոշոր երախտավորներից Մանուկ Աբեղյանը, որը թերեւս ամենից լավ էր գիտակցում ուղղագրության ասպարեզում որոշ փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտությունը, չէր կարող պատկերացնել, թե իր ցանկությանն ընդառաջ գնալու տակ թաքնված էր նույն «բաժանիր, որ տիրես»-ի ավելի նենգ տարբերակը՝ կտրուկ փոփոխությունների միջոցով լատինատառ (հիմա ռուսատառ) գրության անցումը: Արեւելահայության եւ սփյուռքահայության միջեւ գոյություն ունեցող քաղաքական եւ սահմանային պատնեշին ավելացավ ամենազորեղ պատնեշը՝ հոգեւոր-մշակութայինը: Հարկ չկա ասելու, որ կատարվածը չընդունվեց ոչ միայն մեր եկեղեցու եւ Սփյուռքի, այլ հենց արեւելահայ մտավորականության կողմից: Երվանդ Օտյանն այդ դիտեց որպես հեղափոխություն եւ կատարված նոր Փանջունու ձեռքով, իսկ Հրաչյա Աճառյանը, որն իր դրան վրա չկամենալով բոլշեւիկյան ուղղագրությամբ գրել ազգանունը՝ ընդամենը գրել էր «Աճառ.», ասում են, թե մահամերձ Աբեղյանին ասել է. «Այ հիմա մեռնում ես, ի՞նչ պատասխան պիտի տաս Մեսրոպ Մաշտոցին»:

1940-ին, զգալով կատարվածի ահավորությունը եւ հայ մտավորականության ճնշման տակ կատարվեց որոշակի ետդարձ դեպի ավանդական ուղղագրությունը: Սակայն այսօրվա մեր ուղղագրությունն էլ մեր մշակութային փոխներթափանցման մեջ չի դադարում կատարել կոմունիստների կողմից իրեն վերապահված պատնեշի դերը: Վերջերս ընդունված «Լեզվի մասին» օրենքը նախատեսում է մերձեցում, սակայն այդ մերձեցումը հնարավոր է միայն ուղղագրական բարեփոխությամբ՝ հրաժարվելով նոր հեղափոխականությունից: Ավանդական ուղղագրության (թեկուզ ոչ տառացի առումով) վերադարձի հակառակորդների ամենամեծ կռվանն այս 52 տարում Խորհրդային Հայաստանում ստեղծված միլիոնավոր տպագիր գրքերն են ու ազգաբնակչության միանգամից «անգրագետ» դառնալը: Կարծում եմ պետք է կշեռքի նժարներին դնել մի կողմից դա, մյուս կողմից այն, ինչ կշահենք մենք համահայկական մասշտաբով բարեփոխում իրականացնելով: Նախ, վերադառնալով մենք մեր գիտակցությունը դարձյալ կմղենք բնականոն զարգացման շավղի մեջ, կվերագտնենք մեր ազգային մտածողությունն ապահովող կարեւոր ազդակներից մեկը, ապա՝ կկարողանանք դառնալ մեկ մշակույթ եւ նպատակ ունեցող մեկ ազգ: Անշուշտ սա չի նշանակում, թե սփյուռքյան տարաբնույթ ուղղագրությունը կանոնակարգման ու մասնակի փոփոխությունների կարիք չի զգում:

Կարծում եմ, պետք է վերանայել նաեւ տողադարձի հետ կապված խնդիրները: Տողադարձը մնացնում, ըստ ընդունված ենթաօրենսդրական ակտերի, այսօր կատարվում է վանկատման միջոցով: Տողադարձն ինքը տեխնիկական խնդիր է. վերջացավ տողը՝ պետք է բառը շարունակել նոր տողից: Այս դեպքում ո՞րն է այն պատճառը, որն արդարացնում է հենց վանկատումը տողադարձի հիմքում դնելը: Կարծում եմ տրամաբանական պատճառաբանություն չկա: Այսօր մեր թերթերը հաճախ հաշվի չեն առնում տողադարձի գործող օրենքները: Եւ այլ կերպ չէին էլ կարող. չէ՞ որ դա առաջին հերթին տեխնիկական խնդիր է: Ինչո՞ւ, ասենք, Մկրտիչ բառը տողադարձելիս մի դեպքում պետք է գրվի գաղտնավանկի ը-ն (Մը-կըրտիչ), մյուս դեպքում՝ ոչ (Մկըր-տիչ), կամ՝ ցանկալի են ուրախու-թյուն, բայց Հակոբ-յան ձեւերը: Անհրաժեշտ է բարդություններից խուսափել միայն այն դեպքում, երբ դրանք ունեն հոգեւոր-մշակութաբանական, ազգային-գիտակցական արժեք (ինչպես ավանդական ուղղագրության վերադառնալու պարագայում), իսկ մյուս դեպքերում, երբ ավելորդ եւ վերոհիշյալ կարգի արժեք չունեցող բարդություններն ուղղակի անհարկի դժվարություններ են ստեղծում, պետք է պարզապես ընդունել կյանքի թելադրանքը: Տողադարձի տասնյակ կանոնների փոխարեն կարելի է ունենալ ընդամենը մեկը, մոտավորապես հետեւյալ ձեւակերպմամբ. «Ոչ մի տող չի կարող գնալ մեկ տառ՝ իմաստային խճողումից խուսափելու համար»:

Հաստատ համոզված եմ, որ երբեւէ մենք անցում կատարելու ենք դեպի ավանդական ուղղագրություն, քանի որ դա մեր ենթագիտակցության ու գենի մեջ ամրապնդվել է դարերով (ռուսական դպրոցի հայազգիները, ովքեր կարգին չեն տիրապետում ո՛չ հայերենին, ո՛չ ռուսերենին, անկախ իրենցից հաճախ հենց ավանդական ուղղագրության տարրեր են գործածում), հաստատ համոզված եմ, որ տողադարձի կանոններն էլ երբեւէ հստակվելու, պարզանալու են, քանի որ արհեստականություն ունեն իրենց մեջ եւ չեն գալիս մեր գոյության կողը սահմանված Մաշտոցից ու մաշտոցյան տրամաբանությունից: Խնդիրը հիմա այն է, որ պետք է հնարավորին չափ արագ, անցավ ու սահուն իրագործվի այդ անցումը, այլապես կորցնելու ենք ոչ միայն սերունդներ, այլեւ նպաստելու ենք ազգային մտածողության աղավաղման խորացմանը:

ՄԻՔԱՅԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

DIAGNOSTICA

Դիմեք մեր բժշկական կենտրոններին, եւ Ձեր առողջությունը հուսալի ձեռներում կլինի:

Երեւան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6,
հեռ. 35-01-58, 35-13-01
Քանաքեռ, Ֆանարջյան փ. 55,
հեռ. 28-75-24,
կենտրոն, Թումանյան փ. 23, հեռ. 53-85-81
Գյումրի, Շչեդրինի 54ա, հեռ 3-60-72
Գորիս, Մաշտոցի փ. 3, հեռ. 2-26-87

ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ

- Ապահովում է հիվանդությունների ախտորոշման բարձրագույն մակարդակ:
- Ապահովագրում է ձեր առողջությունը հիվանդությունների դեմ ողջ կյանքի ընթացքում:
- Միայն մեզ Դուք կարող եք դիմել բոլոր բժշկական հարցերով, քանի որ «ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»-ն ոչ միայն միջազգային պահանջներին համապատասխանող ամենաժամանակակից սարքերն ու մասնագետներն ունի, այլեւ անհրաժեշտության դեպքում Ձեր բուժօգնությունը կազմակերպում է հանրապետությունից դուրս կամ համապատասխան մասնագետներ է հրավիրում:
- Միայն մեզ մոտ Դուք կարող եք ստանալ Ձեր ախտորոշումը կամ ապահովագրել առողջությունը կայուն եւ ցածր գներով, անկախ ցույց տվող բուժօգնության ծավալից եւ տեւականությունից:
- Մենք ընդունում ենք բժիշկների տնային կանչեր (հեռ. 35-70-38): Դուք կարող եք անցնել հետազոտությունները ավելի արագ եւ հանգիստ մթնոլորտում, եթե դիմեք մեզ ժամը 14.00-ից հետո կամ շաբաթ օրերը ժամը 9.00-ից մինչեւ 15.00:
- Ձեր հարմարության համար մենք աշխատում ենք ամեն օր (բացի կիրակի օրից), ժամը 8.30-ից մինչեւ 19.00, շաբաթ օրը՝ մինչեւ 15.00:

PUBLISET

«Մենք ապրում ենք համաշխարհային կարգաչափի ձեռնարկների իրագործման ժամանակաշրջանում, երբ առանձին (հատկապես փոքր) ժողովուրդների ջանքերը չեն կարող էական ճեղումներ կամ ուղղումներ մտցնել համընդհանուր գործընթացի մեջ»:

Սա մեջբերում է «Ազգ» թերթում (հոկտեմբեր 28, 1992) տպագրված Դավիթ Վասիլյանի «Ինտերնացիոնալիզմի հաղթարշավը շարունակվում է: Ազգային մարմինները պատվար դրա դեմ» հոդվածից, ուր հեղինակը, հենվելով ռուսական մամուլի նյութերի վրա, պատմական էքսկուրսներ է կատարում, ընդհանրացումներ անում, բերում փաստեր, որոնք իբր հնարավորություն են տալիս բացել ազգային կամ միջազգային քաղաքականության ցանկացած անկիզելի պահարան: Ինչո՞ւ ծանրաբեռնել իրեն. որեւէ քաղաքական կամ պատմական իրադարձությանը նախորդող կամ հարակից գործընթացների, դեպքերի, երեւույթների եւ հարաբերությունների ուսումնասիրությամբ, երբ մի քանի զույգ «անբլբուլ ականջներ» (Դ. Վասիլյանի բնորոշումը) հանձնարարելը միանգամից հնարավորություն է տալիս մեկ միկրոնի ճշգրտությամբ պարզել այդ իրադարձության ակունքները, ընթացքը, նպատակը եւ տեղը համաշխարհային քիռուդ մասոնական դավադրության մեջ: Ոչ մի մտադրություն չունենք պաշտպանել հրեաներին՝ հակահրեականության պարտադրվող պսիխոզը տարածել Հայաստանում: Միակ կողմը, որ տվյալ պարագայում պաշտպանության է ծարավ՝ մեր հայրենակիցներն են, որոնք Ամերիկա-Թուրքիա-Իսրայել-Ադրբեջան դաշինքի հակահայկական բնույթի մասին տարական տեղեկություններ ստանալու փոխարեն ստիպված են կլլել ռուսական ֆաշիստական թերթոններից կորզված «փաստերը»:

Հակասեմիտիզմի տարաբնույթ փնջից Դ. Վասիլյանին անկասկած սրտամոտ է ռուսական տարբերակը: Նրա համախոհներն անկասկած պատկանում են մեր հայրենակիցների այն խմբին, որը հուսով է, թե իր անհուն սերը դեպի հավերժական Ռուսիան մագնիսի պես կձգի այստեղ ռուսական «ազատարար» բանակները՝ ի հեճուկս ամեն տեսակի սիոնապուրիզմների: Դրանից հետեւող հայկական պետության կործանումը միանգամայն հաղթահարելի խոչընդոտ է մեր ռուսամետ ճամբարի համար: Ինչպիսի ինքնամոլ են հետեւում մեր ռուսամոլները կարմրադարչնագույն ռեւանշին: Հայ զորապետի տոնական հանդերձը նրանց շատ ավելի պակաս կհուզեր, քան հայերին վտարող որեւէ կազակի դիմակահանդեսային տեսքը:

Հնարավոր է եւ ընդունելի, որ հայ եւ ռուս ազգայնականության միջեւ եփման եզրեր լինեն. երկուսն էլ դեմ են անդեմ ինտերնացիոնալիզմին, երկուսն էլ հզոր ազգային պետականության են ձգտում, երկուսն էլ առաջնային են համարում ազգային շահերը, պայքարում են իրենց հայրենիքի գաղութացման դեմ: Բայց միաժամանակ բազմաթիվ հարցերի շուրջ ազգերի ավանդական պատկերացումները բացարձակ հակադիր են: Օրինակ, սեփականության եւ անհատ-համայնք հարաբերություններում: Վասիլյանը ոչ միայն ազգայնականության քողի տակ օտար «ինտերնացիոնալ» աշխարհընկալում է հրամցնում մեզ, այլեւ ազդարարում է իր համերաշխությունը ռուս «գոտեդարտ-վեննիկների» նպատակների հետ: Իսկ նրանց նպատակը պարզից էլ պարզ է. նախկին ԽՍՀՄ տարածքների վերագրավում: Մեծ երեւակայություն հարկավոր չէ, որպեսզի պատկերացնենք մեր մտավորականության մի մասին ռուս զինվորականներին աղ ու հացով ընդունելիս... Եվ, իհարկե, հայտնի ազգային գործիչն այստեղ իր պատվավոր տեղը կունենա:

Անցած վերջին 70 տարիների պատմությունը Դ. Վասիլյանը մեկնաբանում է բացարձակապես ռուս «նացիոնալ-պատրիոտ»-ի տեսանկյունից: Նա պարզապես հրճվում է 1937 թ. ստալինյան հեղաշրջումից, անտեսելով, որ հենց այդ հեղաշրջման արդյունքում է, որ մեր ազգը կորցրեց իր լավագույն զավակներին: Չարենցի, Բակունցի եւ տասնյակ հազարավոր մեր ազգակիցների եղերական մահը լիովին կոմպենսացվում է Դ. Վասիլյանի աչքերում իշխանության համար գզվռտոցի հետեւանքով մի քանի հեղափոխական սրիկաների ոչնչացմամբ:

Առաջ է քաշվում եւս մի այլ ռուսական հայրենասիրական առասպել, թե իբր Խորհրդային Միությունը միակ ինտերնացիոնալիզմից ազատ երկիրն էր: Հրապարակախոսը պարզապես ռուսավարի նույնացնում է Արեւմուտքից երկաթե վարագույրով բաժանելն ազգային ինքնուրույնության հետ: Կարծես աշխարհի «ամենաանկախ» պետություն Ալբանիայում մարդն իրեն պակաս էր «մարդկային անասուն» զգում, քան գուլագներում փտող կամ ծնողների վրա «դատող» գրող հայը, չինացին, կուբացին կամ սերբը:

Եւ սա կրկնում է մի մարդ, որը կոմունիստական ազգակործան տերության դեմ պայքարելու համար բանտարկվել է եւ այսօր էլ իրեն համարում է ազգայնական: Օտարամոլությունը մեզ ներարկված ամենավտանգավոր եւ ինքնակործան ախտերից է, եւ ցավալին այն է, որ դրանով տառապում է մի բազմաչարչար մտավորական: Հակահայկական նախապաշարումների դեմ պայքարելու փոխարեն ինքը լիովին ընկղմված է դրանց մեջ:

Բանավեճ

Հայրենասիրությո՞ւն, թե ինտերնացիոնալիզմ

ԱՐՄԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Հայաստանի ազգային պահպանողական կուսակցության անդամ

«Արամ Խաչատրյան» Մեծ Համերգասրահ

3-ՐԴ ՀԱՄԵՐԳԱՇՐՋԱՆ
4485–4486 Հայոց Թվական

Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբ
Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր
ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ

Համերգաշրջանի հովանավորն է Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը

Նոր համերգաշար Հայաստանի եւ Սփյուռքի դիրիժորների մասնակցությամբ

22 նոյեմբեր
Ռիխարդ Վագներ.
Նախերգանք «Ռիենցի» օպերայից
Լյուդվիգ Վան Բեթհովեն.
Կոնցերտ դաշնամուրի եւ նվագախմբի համար թիվ 4
(Յուրի Հայրապետյան)
Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ.
Սիմֆոնիա թիվ 41 («Յուպիտեր»)
Դիրիժոր՝ Արտո Չիֆչյան (Բուլղարիա)
Սկիզբը՝ ժամը 14-ին:
Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում, ամեն օր ժամը 11-18-ը:

Շրջանի լուրեր

Չեչնիան Վրաստանի հետ սերտ կապերի կողմնակից է

Չեչենական Հանրապետության նախագահ Ջոխար Դուդաեւը գտնում է, որ անհրաժեշտ է բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատել Վրաստանի հետ, քանի որ առանց դրա Կովկասում քաղաքական կայունության հնարավոր չէ հասնել: Այդ մասին «ԻՖ»-ին տված հարցազրույցում հաղորդեց Վրաստանի ազգային-ժողովրդավարական կուսակցության նախագահության անդամ, խորհրդարանի պատգամավոր Իրակլի Կադուգիշվիլին, որն օրերս գտնվում էր Գրոզնիում եւ հանդիպում էր ունեցել Ջ. Դուդաեւի հետ:

Ինչպես նշեց վրաց պատգամավորը, Դուդաեւի կարծիքով, երբ Վրաստանն ու Չեչնիան ընդհանուր լեզու գտնեն, *«ապա դա Ռուսաստանի կողմից Կովկասում վարվող գաղութային քաղաքականությունը կզրկի հենարանից»*: Այդ կապակցությամբ Ջ. Դուդաեւը առաջարկեց կնքել վրաց-չեչենական երկկողմանի պայմանագիր, որը, ինչպես գտնում է նա, *«լավ նախապայման կհանդիսանա Աբխազիայի հակամարտության կարգավորման գործում»*:

Կադուգիշվիլու խոսքերով, Չեչնիայի ղեկավարը չի աջակցում Աբխազիայի ղեկավարության քաղաքականությանը, որը *«ձգտում է Աբխազիան միացնել Ռուսաստանին»*:

Ջոխար Դուդաեւը դեմ էր, որ չեչեն կամավորները մեկնեն Աբխազիա: Սակայն այդ հարցում Կովկասի լեռնային ժողովուրդների համադաշնության ղեկավարությունը ուժեղ ճնշում գործադրեց նրա վրա:

Ինչպես վկայակոչելով Դուդաեւի կողմից ստացված տեղեկությունը, հաղորդեց Ի. Կադուգիշվիլին, այժմ Աբխազիայում է գտնվում ոչ ավելի քան 40 չեչեն աշխարհազորային: ■

digitised by A.R.A.R.@

Միջին Արեւելք

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵԿ ՏԱՐԻՆ

1991 թ. նոյեմբերին Մադրիդում բացվեց Միջին Արեւելքի խաղաղությանը նվիրված խորհրդաժողովը

Մեկ տարի անց հետաքրքիր է ուրվագծել այն հաշվեկշիռը, որը մնացել է մոլորակի ամենաբարդ ու պայթյունավտանգ կետերից մեկում Ջորջ Բուշի եւ Ջեյմս Բեյքերի կիրառած դիվանագիտությունից: Պարսից ծոցի պատերազմի հաղթական ավարտից հետո ամերիկացի ընտրողներն առանց ոգեւորության մասնեցին այդ ուղղությամբ կատարված աշխատանքը: Այդուհանդերձ այն շոշափելի է: Սպիտակ տան եւ պետդեպարտամենտի ուժեղ ճնշման հետեւանքով էր, որ Իցհակ Շամիրը՝ Իսրայելի կառավարության այն ժամանակվա ղեկավարը 1991 թ. նոյեմբերին Իսպանիայի մայրաքաղաք ժամանեց մասնակցելու Միջին Արեւելքի խաղաղությանը նվիրված շրջանային խորհրդաժողովի՝ այդ մեծ ներկայացման բացմանը: Եւ այդ նույն Շամիրի անզիջում դիրքորոշումն էր, որ այս տարվա ամռանը հնարավոր դարձավ Իցհակ Ռաբինի աշխատավորական կուսակցության հաղթանակը ընտրություններում: Իսրայելի բանակի շտաբի նախկին պետը իշխանության գլուխ անցնելուց հետո կարողացավ իր բարեկամ Հենրի Քիսինջերին հոգեհարազատ ճարտարությունն օգտագործել այն երկխոսությունը վերսկսելու համար, որի արհեստական գոյատեւումը ամերիկացիները կարողացել էին ապահովել:

Այդպիսով զգալի արդյունքներ (թեեւ ոչ վճռական) ձեռք բերվեցին Սիրիայի պես համառ ախոյանի հետ վարվող բանակցություններում, որը հրեական պետության ամենաան[illegible] հակառակորդն է այդ պետության ստեղծումից ի վեր: Ռաբինը նշեց հնարավոր «հետքաշումը» Գոլանի սարահարթից, որն Իսրայելը գրավել է 1967 թվականի հունիսին: Դամասկոսում Հաֆեզ Ասադն իր հերթին առաջին անգամ հիշատակեց երկու երկրների «հաշտության» վարկածը: Իցհակ Ռաբինն անկասկած երբեք չի հրաժարվի լիովին ազատել ռազմավարական այդ դիրքը, որը կարեւոր է մնում նույնիսկ բալիստիկ հրթիռների ժամանակաշրջանում: Ասադն իր հերթին հարաբերությունների կարգավորման չնչին փորձեր կանի, քանի դեռ ամբողջովին հետ չի ստացել իր բազալտե փոքրիկ Էլզաս-Լոթարինգիան, որի մակերեսը կազմում է հազիվ 1200 քառակուսի կիլոմետր:

Շատ լավատես պետք է լինել պատկերացնելու, թե իսրայելական դրոշը կարող է վաղը ծածանվել Դամասկոսում կամ Սիրիայինը՝ Թել Ավիվում: Այդուհանդերձ ուրվագծվում է հնարավոր կարգավորման ընդհանուր պատկերը, որտեղ սիրիացիների «ժեստը» կհամապատասխաներին Իսրայելի տարածքային մի շարք զիջումների:

Հորդանանի եւ Իսրայելի հարաբերություններում նույնպես նկատելի են դրական զարգացման նախադրյալներ: Հիմա հայտնի է, որ այս տարվա օգոստոսին Վաշինգտոնում անցկացված երկկողմ բանակցությունների ընթացքում Ամմանի եւ Երուսաղեմի պատվիրակությունները կարողացել են համաձայնագիր կնքել *«ընդհանուր օրակարգում դրված հարցերի մեծամասնության ձեւակերպման շուրջը»*:

Շատերը բերահավատ են բանակցությունների հարցում: Հուսեյն թագավորը մոտ 20 անգամ հանդիպում է ունեցել Երուսաղեմի ղեկավարների հետ Կարմիր ծովում, Արաբա անապատում, Թել Ավիվի հյուսիսային արվարձաններում, Լոնդոնում եւ Փարիզում: Նա վաղուց պատրաստ է իսկական պայմանագիր ստորագրել, բայց այն պայմանով, որ ինքն առաջինը չլինի: Նրա համար կարեւորը ոչ թե Եգիպտոսի նախադեպն է, այլ իսրայելա-սիրիական եւ իսրայելա-պաղեստինյան հակամարտությունների կարգավորումը: Եւ նա դա նախապայման է դարձրել, քանզի ըստ երեւույթին խոսքը գահատոհմի գոյատեւման մասին է, որն այնքան հաճախ սպառնալիքի տակ է եղել:

Վերջին հաշվով իրավիճակը տարօրինակ է: Մեկ տարի առաջ Մադրիդում ամեն ինչ կանխագուշակում էր բավական արագ առաջընթաց գրավյալ տարածքներում պաղեստինցիների վարչական ինքնավարության եւ Սիրիայի հետ շփումների շարունակման հարցում: Տեղի ունեցավ ճիշտ հակառակը, թեեւ Ռաբինը Շամիրից շատ ավելի ճկուն վարվեց, հանդուրժելով սփյուռքի որոշ պաղեստինցիների մասնակցությունը բազմակողմ բանակցություններին եւ ընդունելով, որ համաշխարհային բանկը հետազոտի գրավյալ տարածքների տնտեսական խնդիրները: Ոչ մի կոնկրետ արդյունք չի ստացվել Մադրիդի խորհրդաժողովից ի վեր, որեւէ լուրջ հաշտություն չի արձանագրվել, բայց պարզ է, որ փոխադարձ ընդունման երեւույթ է սկսվել եւ շարունակվում է հանդիպումից հանդիպում:

Օրինակ, Փարիզում անցած շաբաթ արաբական 15 պատվիրակություններ բավական հանդարտ երկխոսություն վարեցին իսրայելացի խոսակիցների հետ, խուսափելով հռետորական բնույթի վիճաբանություններից: Որոշվեց 1993 թվականի առաջին եռամսյակում Հռոմում հանդիպել կոնկրետ հարցերի քննարկումը շարունակելու համար, որոնցից են ջուրը, շրջակա միջավայրը կամ... Միջին Արեւելքի զբոսաշրջությունը:

ԱՄՆ-ի նոր վարչակազմը բնականաբար կարեւոր դեր պետք է խաղա հաշտության խորհրդաժողովի վերսկսման գործում: Համարվում է, որ Բիլ Քլինթոնը Բուշից ավելի լավ է տրամադրված Իսրայելի պետության հանդեպ: Այդուհանդերձ հավանական է, որ նրա քաղաքականությունն այդ շրջանում շատ չի տարբերվի հանրապետականների գծից: Համենայնդեպս նրա համար դժվար կլինի կատարել Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը Թել Ավիվից Երուսաղեմ փոխադրելու վերաբերյալ իր տված նախընտրական խոստումը: Միջին Արեւելքում Բեյքեր-Բուշ զույգի վաստակն այն է, որ թշնամի հարեւանների երկխոսությունը սկսվեց եւ Իսրայելի վրա լուրջ ճնշում գործադրվեց նրան խորհրդաժողովի բերելու համար: Վաղն արդյունքը գլխավորապես կախված կլինի ավելի շատ մասնակից կողմերից, քան վերջին գերտերությունից: Եւ Միացյալ Նահանգների նոր նախագահն ուրիշ գերակայություններ կունենա Ավետյաց երկրում:

«L'Exprsess», 5-11 նոյեմբեր, 1992

Քրդական Հարց

Իրաքյան քրդերը հարցադրում են Իրաքում թուրքական ներխուժման նպատակների մասին

Կանգնած Իրաքն ու Թուրքիան իրար միացնող Հաբուր կամրջի վրա, իրաքյան քրդական ջոկատայինները լուռ հետեւում են թուրքական բանակի մի ջիպի, որ հանդուգնորեն մտնում է իրենց տարածքը եւ անհետանում մոտակա Զախո ավանի փողոցներում:

«Մեզ ասել են, թե այնտեղ գործ ունեն անելու եւ կհեռանան, երբ վերջացնեն», ասում է փեշմերգաներից մեկը, տհաճությամբ թոթվելով ուսը: *«Առաջին չորս-հինգ օր կասեի, սակայն ժամանակը վաղուց է անցել»*:

Թուրքական անջատողական քրդերի դեմ մինչեւ իրաքյան Քրդստանի խորքերը կատարած ներխուժումը խոր կասկածանք է առաջացրել Իրաքի քրդերի մոտ, հակառակ այն փաստին, որ վերջիններս նույնպես արյունալի կռիվներ էին մղում PKK-ի՝ ծայրահեղական քրդական բանվորական կուսակցության դեմ:

«Մարդիկ այստեղ մտածում են, որ թուրքական միջամտությունը շատ վտանգավոր է եւ այն պետք է կանգ առնի այստեղ», ասում է Զախոյի մոտ գտնվող Բաթուֆա հիվանդանոցի աշխատողներից Բաշր խանը: *«Մենք չենք ցանկանում, որ թուրքերը միջամուխ լինեն քրդերի եւ քրդերի միջեւ, դա վնաս է հասցնում Թուրքիայի քրդերի մոտ մեր հեղինակությանը»*:

Նման մտքերն արձագանք են գտնում Իրաքի քրդական ղեկավարության վերին շրջաններում եւս:

«Մենք պատճառներ ունենք մտածելու, որ սա կարող է վերածվել սահմանի մեր կողմում թուրքական տեւական ներկայության», ասում է քուրդ պատասխանատուներից մեկը Սալահուդդինում: *«Կարծում ենք, որ թուրքերն իրենց միջամտությունը համընկեցրին ամերիկյան նախագահական ընտրությունների հետ, եւ մտավախություն ունենք, որ նրանք Իրանի եւ Սիրիայի հետ հանդիպումը նախատեսել են իրենց ներկայությունն օրինականացնելու նպատակով»* (այդ հանդիպումը կայանալու է նոյեմբերի 14-ին, արտգործնախարարների մակարդակով, քննարկելու «Հյուսիսային Իրաքում վերջին զարգացումները»):

Սակայն թուրքական ավագ պատասխանատուները նշել են, թե մտադիր են շուրջ 10 օրվա ընթացքում հեռացնել իրենց զորքը եւ նպատակ չունեն «անվտանգության գոտի» ստեղծել այնտեղ, ինչպես այդ արել են իսրայելցիները Լիբանանում:

Իրաքյան քուրդ փեշմերգաների ու թուրքական բանակի եւ օդուժի համատեղ հարվածների տակ PKK-ն լքել է լեռնային ընդարձակ տարածքները եւ հետ քաշվել իր գլխավոր 2 հենակետերը:

Թուրքական բանակի գլխավոր շտաբից անցյալ շաբաթ հայտարարվեց, թե PKK-ի մարտիկներից 1700 հոգի սպանվել են եւ 7000 հոգի հաշվող անջատողականներից 2500-ը դեռեւս տեղ-տեղ դիմադրություն են ցույց տալիս:

Աննախադեպ մի քայլով Թուրքիայի վարչապետ Սուլեյման Դեմիրելն անցյալ շաբաթ իր արտգործնախարարության պատվիրակներին ուղարկեց Իրաքյան Քրդստան վստահեցնելու նրանց գլխավոր երկու ղեկավարներին՝ Քրդստանի Դեմոկրատական կուսակցության (KDP) պետ Մասուդ Բարզանիին եւ Քրդստանի Հայրենասիրական ճակատի (PUK) պետ Ջալալ Թալաբանիին, թե իր երկրի կողմից նախաձեռնվող վերջին գործողությունը վերջ կգտնի անմիջապես, հենց որ PKK-ի բոլոր հենակետերը ջնջվեն: Այդ հավաստիացումը իրականում անտեղի էր: Հոկտեմբերի 12-ին սկսված թուրքական սահմանազանց գործողությունները դառնացրին իրաքյան քրդերի ղեկավարներին: Նախորդ շաբաթ նրանց ջոկատներն արդեն իսկ հարձակումներ էին գործել PKK-ի հենակետերի վրա:

Սակայն իրաքյան քրդերի համար առավել մտահոգիչ էր հոկտեմբերի 30-ին թուրքական բանակի զրահապատ կառքերի խոր թափանցումն իրաքյան Քրդստանից ներս, անցնելով Զախոյի նման ավաններով, որի նպատակն է կտրել PKK-ի ուժերի նահանջի ճանապարհը:

Թուրքական այդ քայլը կատարվեց ճիշտ այն պահին, երբ իրաքյան քրդերն անձնատվության համաձայնագիր էին ստորագրում PKK-ի հետ: Վերջինների զինյալ ուժերի հրամանատար Օսման Օջալանը հոկտեմբերի 30-ին համաձայնվեց հանձնել PKK-ի բոլոր ռազմակայանները, դադարեցնել Թուրքիայի սահմանի վրայով հարձակումները եւ անզեն նահանջել կամ իրաքյան Քրդստանի խորքերը եւ կամ անցնել Սիրիա, Իրան կամ Թուրքիա:

«Մենք արեցինք գործը, մենք փակեցինք ռազմակայանները, մենք ապահովեցինք PKK-ն սահմանագծից հեռու պահելու հարցը, սրանից ավել ի՞նչ են ուզում», հարց է տալիս իրաքյան քուրդ պատասխանատուներից մեկը: Նրանք թուրքական այդ քայլը համարում են հաշվարկված մի հարված ուղղված հոկտեմբերի 4-ին իրենց հաստատած «դաշնակցային պետության» ամբողջականության ու հեղինակության դեմ: Անցյալ ամիսին կայացած ընտրություններից հետո քրդերն իրենց շրջանային կառավարությունն ու խորհրդարանն էին հաստատել:

Քրդական պետության ստեղծումը կասկածանքով է դիտվում թուրք ղեկավարության կողմից, որ մտահոգված է, որ այն կուժեղացնի Թուրքիայի ներսում քուրդ ազգաբնակչության անջատողական տրամադրությունները:

Իրաքյան քուրդ փեշմերգաները PKK-ի դեմ իրենց հարձակումները ձեռնարկեցին գլխավորապես այն պատճառով, որ վերջիններս սահմանագծից այն կողմ կատարած արշավներով վտանգում եւ փակում էին իրենց գլխավոր կենսուղին արտաքին աշխարհի հետ:

«Իրաքյան Քրդստանի անվտանգությունը կախված է արեւմտյան պաշտպանությունից, որի երկարաձգումն ամեն վեց ամիսը մեկ Թուրքիայի հաստատման կարիքն ունի», ասում է Սամի Աբդուլ Ռահմանը, որ Իրաքի քրդական Միություն կուսակցության պետն է:

Իրաքյան քրդերի պաշտպանությունը կախում ունի Թուրքիայում Ինջիրլիքի օդակայանից գործող արեւմտյան ռազմական օդանավերից: Նրանք գիտեն, թե տարին երկու անգամ թուրքական խորհրդարանի հաստատմանը ենթակա արեւմտյան այդ ուժերի պաշտպանությունը մշտական չէ:

Իրաքյան փեշմերգաները PKK-ի դեմ պատերազմ շղթայազերծեցին միայն այն բանից հետո, երբ վերջիններս մերժեցին սահմանագծից հեռանալ, ասում են իրաքյան քրդերը:

«Նրանք ուրիշ ելք չթողեցին մեր առաջ, ասում է Մասուդ Բարզանին: *Նրանք չընդունեցին մեր հեղինակությունը: Դավադրեցին, որպեսզի ալտերնատիվ ուժ դառնային այստեղ, խափանարարական եւ ահաբեկչական ցանցեր ստեղծելով եւ մեր ղեկավարներին սպանելու հրահանգներ ստանալով»*:

«Նրանց գլխավոր թիրախը Թուրքիան չէր, ավելացնում է նա: Նրանք հրահրվում էին այնպիսի պետությունների կողմից, որոնք դեմ են իրաքյան Քրդստանում դեմոկրատական մեր փորձին: Նրանց թիկունք են կանգնում Իրանը, Իրաքը եւ Սիրիան, որոնք բոլորն էլ դեմ են քրդական անկախությանը, որը PKK-ն օգտագործում է որպես իր կարգախոսը: Երեւույթներից պետք չէ խաբվել»:

ՋԻՄ ՄՅՈՒՐ
«Christian Science Monitor»
9 նոյեմբեր, 1992

Լուրերի Հոսք

Իսրայելը կրկին պատրաստակամ

Ինչպես հաղորդում է ֆրանսիական RFI կայանը, Իսրայելի ղեկավարները կրկին հավաստել են իրենց պատրաստակամությունը հաջողությամբ ավարտելու արաբա-իսրայելյան բանակցությունները: Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը հայտարարել է, որ «Իսրայելում փոխվել է ոչ միայն իշխանությունը, այլեւ քաղաքականությունը: Այսուհետ մենք ձգտում ենք խաղաղության բոլորի համար եւ անվտանգության՝ դարձյալ բոլորի համար: Իսրայելը պատրաստ է ետ քաշել իր զորքերը մինչեւ անվտանգ սահմանները»: Պերեսը չի ճշտել, թե որոնք են այդ սահմանները: Միաժամանակ Իսրայելի վարչապետ Իցհակ Ռաբինը մեղադրել է Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադին այն բանում, որ վերջինս փորձում է արգելակել արաբա-իսրայելական բանակցությունների ընթացքը: RFI ռադիոկայանը, հիմնվելով Թել Ավիվից ստացված տեղեկությունների վրա, հաղորդում է, թե Իսրայելը պատրաստվում է դուրս բերել իր զորքերը Հարավային Լիբանանի «անվտանգության գոտուց», «արաբների հետ զինված ընդհարումներից խուսափելու համար»:

Թեժ մարտեր Քաբուլում

RFI ռադիոկայանի հաղորդագրության համաձայն, թեժ մարտեր են բռնկվել Աֆղանստանի մայրաքաղաք Քաբուլում, ուր իրանամետ իսլամական ջոկատները հարձակման են անցել կառավարական դիրքերի վրա: Նախապես հաղորդվել էր, որ Աֆղանստանի նախկին նախագահ Նաջիբուլլան որոշել է վերադառնալ հայրենիք, որտեղ նա կվերցվի գեներալ Դոստումի ուզբեկական կառավարամետ ուժերի հովանավորության տակ:

«Կոմունիզմի ուրվականը» կրկին շրջում է Եվրոպայում

«Ազատություն» ռադիոկայանի մեկնաբանները Լեհաստանից հաղորդում են այդ երկրի դեմոկրատական ուժերի այն անհանգստության մասին, թե հաջորդ խորհրդարանական ընտրություններում նախկին կոմունիստները կարող են ստանալ քվեարկողների ձայների գերակշռող մեծամասնությունը: Վարշավայում ժամանակի օբյեկտիվ միտում են համարում նախկին կոմունիստների վերադարձը իշխանության արեւելաեվրոպական երկրներում, ինչպես դա եղավ Սլովակիայում եւ Լիտվայում: «Ազատություն» կայանը փաստում է, որ սոցիոլոգիական հարցման արդյունքների համաձայն լեհերի 52 տոկոսը 1981 թվականին Լեհաստանում ռազմական դրություն մտցնելու համար գեներալ Վոյցեխ Յարուզելսկուն համարում է ազգային հերոս եւ միայն 19 տոկոսն է դատապարտում նրա գործողությունները: Արեւմտյան դիտորդների կարծիքով քաղաքական աջ թեւը Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ԽՍՀՄ երկրներում օրեցօր ավելի իրական է դառնում: Նրանք անվանում են դա «բոլշեւիզմի կարմիր բռնատիրություն հակակոմունիստական գաղափարախոսությամբ»:

Ա. Կոզիրեւ. Ռուսիան ոչ ամերիկամետ է, ոչ եվրոպամետ

Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության խորհրդի նիստում արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը հայտարարեց, թե Ռուսաստանի արտաքին քաղաքական կուրսում «ոչ ամերիկամետ, ոչ էլ եվրոպամետ թեքում» չկա: «Մեզ հրում են դեպի հակաամերիկյան մանկական հիվանդությունը», բայց այդ փորձերը ոչ մի լավ բանի չեն հանգեցնի, նշեց նա: Նախարարի խոսքերով, նախագահ Ելցինը արդեն «բավականին սերտ կապի մեջ է» Բիլ Քլինթոնի հետ: Ռուսաստանի ղեկավարը տեղյակ է պահել ԱՄՆ-ի նորընտիր նախագահին, թե Մոսկվան ԱՄՆ-ի եւ մյուս արեւմտյան տերությունների հետ խոստումնալից դաշնակցային հարաբերությունների կողմնակից է, բայց դրա հետ մեկտեղ «վճռականապես կպաշտպանի իր շահերը ոչ թե հակադրության, այլ համագործակցության ուղիով»: Կոզիրեւը նշեց, որ Ռուսաստանին եւ ԱՄՆ-ին արդեն պետք է «միացյալ մշակված եւ գործող մարտավարություն»:

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Վրաստանի դրությունն առանց ռուսական գործոնը հաշվի առնելու կբարդանա

Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտարարել է, թե «ինչ վերաբերմունք էլ ունենա մեր հասարակության մի մասը Ռուսաստանի նկատմամբ, մենք պետք է իմանանք, որ առանց ռուսական գործոնը հաշվի առնելու Վրաստանի դրությունը կբարդանա»: Երկուշաբթի օրն իր ռադիոդիմումում նա նշեց, որ «երբ մենք պատշաճ գնահատական չտանք այդ գործոնին, մեր վիճակն ավելի կվատանա»: Խոսելով օս-ինգուշական հակամարտության մասին, Շեւարդնաձեն կարծիք հայտնեց, որ դա Ռուսաստանի կողմից «անջատողականության եւ ծայրահեղականության» նկատմամբ անուշադրության հետեւանք է: Նա նշեց, որ իր կարծիքով «Ռուսաստանի ձեռնարկած միջոցառումները Կովկասում չեն տա ցանկալի արդյունքը»:

Թուրքմենստանում առաջադրվել են Ժողովրդական խորհրդի պատգամավորներ

Թուրքմենստանում ավարտվել է ներկայացուցչական մարմնի՝ «Խալք մասլահի» (Ժողովրդական խորհուրդ) պատգամավորների թեկնածուների առաջադրումը, որի ընտրությունները պետք է կայանան դեկտեմբերի 6-ին: Ընտրությունների կենտրոնական հանձնաժողովից հայտնեցին, որ առաջադրվել է 72 թեկնածու, որոնցից 5-ը կանայք են: Թուրքմենստանի սահմանադրության համաձայն, «Խալք մասլահի»-ի կազմում կընդգրկվեն նախագահը, խորհրդարանի 60 պատգամավորներ, նախարարների կաբինետի անդամները, գերագույն դատարանի նախագահը, գլխավոր դատախազն ու տեղական իշխանությունների ղեկավարները:

Դատարանը մինչեւ նոյեմբերի 26-ը «ԽՄԿԿ-ի գործով» վճիռ կկայացնի

Ռուսաստանի Սահմանադրական դատարանն ամենաուշը մինչեւ նոյեմբերի 26-ը վճիռ կկայացնի Բորիս Ելցինի ԽՄԿԿ-ն արգելելու հրամանագրի սահմանադրական լինել-չլինելու վերաբերյալ: Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնեց ՍԴ-ի փորձագետներից մեկը, օրենքի համաձայն գործի քննության համար դատարանին տրվում է առավելագույնը 6 ամիս ժամկետ: Քանի որ «ԽՄԿԿ-ի գործի» դատավարությունն սկսվել է մայիսի 26-ին, մինչեւ նոյեմբերի 26-ը պետք է վերջնական վճիռ կայացվի: Չի բացառվում, որ այն կհրապարակվի մինչեւ վերջնական ժամկետը, քանի որ դատավորներն արդեն քննարկում են որոշման տարբերակները:

Աննախադեպ ծննդաբերություն Վենետիկում

Իտալիայի Վենետիկ քաղաքում սիամյան երկվորյակ քույրերը երեք ժամ տարբերությամբ ծննդաբերել են միանգամայն առողջ երեխաներ, մեկը տղա, մյուսը աղջիկ: Հիվանդանոցի բժշկական անձնակազմը, որի հսկողության տակ են գտնվում քույրերը, հայտնել է, որ դա աշխարհում աննախադեպ երեւույթ է:

Սոֆի Լորենը Բարի կամքի դեսպան

Իտալացի աշխարհահռչակ դերասանուհի Սոֆի Լորենը ՄԱԿ-ի փախստականների հանձնաժողովի գլխավոր հագոր ներկայացուցչի հրամանով նշանակվել է Բարի կամքի դեսպան: Նրա առաջին առաքելությունը կլինի Եթովպիա եւ Սոմալի կատարելիք ուղեւորությունը: Սոֆի Լորենը որպես Բարի կամքի դեսպան բարձր գնահատեց ՄԱԿ-ի փախստականների հանձնաժողովի աշխատանքները համաշխարհային հանրության ուշադրությունը փախստականների հարցերին բեւեռելու ուղղությամբ:

Մշակույթ

Աշնանային ցուցահանդեսի խայտաբղետ գույները

Նկարչի տանը կազմակերպվող ցուցահանդեսների մեջ թե մասնակիցների քանակով եւ թե ներկայացված աշխատանքների որակով միշտ էլ առանձնացել են մեկական աշխատանքի ամենամյա ցուցահանդեսները: Դրանք հաճախ իրադարձություն են եղել մեր իրականության մեջ, երբեմն նույնիսկ նախանշել գեղարվեստի զարգացման հետագա ուղիները: Բանն այն է, որ դրանց սովորաբար իրենց մասնակցությունն են բերում նկարիչների միության բոլոր անդամները եւ որ պակաս կարեւոր չէ, յուրաքանչյուր նկարիչ ներկայացնում է իր նախասիրած աշխատանքը: Բացի դրանից, չունենալով թեմատիկ սահմանափակություն եւ պարտադրված շրջանակներ, այդ ցուցահանդեսները միշտ էլ աչքի են ընկել թեմատիկ եւ ժանրային բազմազանությամբ:

Այս օրերին Նկարչի տանը բացված մեկական աշխատանքի ցուցահանդեսը սակայն զիջում է իր նախորդներին եւ մասնակիցների քանակով, եւ, որ առավել մտահոգիչ է, գեղարվեստական որակով: Նախ, պատշաճ մակարդակով չեն ներկայացված շրջանները: Գյումրին, օրինակ, իր տաղանդավոր ներկայացուցիչներով գրեթե բացակայում է: Հասկանալի է, որ այս օրերին քանդակ կամ նկար մայրաքաղաք բերել-տեղ հասցնելը դյուրին գործ չէ, սակայն ներկայացված աշխատանքներն էլ իրենց գեղարվեստականությամբ թողնում են հակառակ տպավորություն: Մի կողմից կարելի է տեսնել գեղարվեստական զորեղ լիցք եւ բարձր արտահայտչամիջոցներով հատկորոշվող նկարներ (որոնք չգիտես պատահաբար թե անհրաժեշտաբար «հանգրվանել են» երկրորդ հարկում), մյուս կողմից գեղագիտական կասկածելի մակարդակ ունեցող եւ կարծես նախապատերազմյան ժամանակներում ստեղծված գործեր, որոնք լավագույն դեպքում ուսանողական աշխատանքներ են հիշեցնում: Թվում էր, թե գոնե ամենամյա այս ցուցահանդեսներին պիտի ներկայացված լինեին կամ վերջին մեկ տարվա, կամ գոնե վերջին տարիների ստեղծագործությունները:

Բայց զարմանում ես՝ տեսնելով տարիների վաղեմություն ունեցող աշխատանքներ, որոնք չեն արտահայտում մեր օրերի ցավն ու ոգին: Ակամայից այն տպավորությունն է ստեղծվում, թե նրանք նկարներ են բերել միայն մասնակցություն ապահովելու համար:

Այս խայտաբղետության մեջ այնուամենայնիվ կան բավականաչափ հետաքրքիր գործեր, որոնք սիրտ են հուզում, միտք արթնացնում: Ավագ գեղանկարիչների կողքին՝ Գր. Աղասյան, Էդ. Արծրունյան, Ան. Գրիգորյան, Ալ. Գրիգորյան, Էլիբեկյան եղբայրներ եւ այլք, ցուցադրվում են մեր միջին ու երիտասարդ սերնդի շատ ներկայացուցիչներ: Նրանք երբեմն են հանում ժամանակակից կերպարվեստի տարբեր ուղղություններ եւ հոսանքներ, ստեղծագործական տարբեր ոճեր: Այսպես, երբ Փ. Միրզոյանի *«Տագնապ»*, Ն. Հովսեփյանի *«Քրիստոս»*, Ռ. Հակոբյանի ուրբանիստեր հիշեցնող *«Եղիցի լույս»* աշխատանքներն աչքի են ընկնում ռեալիստական շեշտվածությամբ, ապա Հ. Մխիթարյանի, Ռ. Հաջիկյանի եւ Հր. Միրզոյանի հորինվածքները աբստրակտ նկարչության յուրահատուկ դրսեւորումներ են: Գունային հետաքրքիր լուծումներ ունեն եւ պարզությամբ են շնչում Ս. Սմավոնյանի *«Ընկնող աղջիկը»* եւ Ա. Թադեւոսյանի *«Բնանկարը»*:

Բավականաչափ թույլ է ներկայացված մեր գրաֆիկական արվեստը, որով չես կարող պատկերացում կազմել այս ճյուղի այսօրվա վիճակի մասին: Ջրաներկ աշխատանքներից առանձնանում են Բ. Հակոբյանի *«Անդորր»* հովվերգական բնանկարը եւ Հ. Սահակյանի *«Լոռեցի աղջկա դիմանկարը»*:

Ցուցահանդեսին ներկայացված քանդակներից հարկ է հիշատակել վաղամեռիկ Սամվել Շահմուրադյանի հիշատակին նվիրված Արա Շիրազի *«Infarctus»* կոմպոզիցիան, որը հուզիչ ներգործություն է թողնում դիտողի վրա: Ուշագրավ են նաեւ Վ. Պետրոսյանի *«Ձոն Արցախին»* (բրոնզ) եւ Գ. Ղազարյանի *«Ծերացած հրեշտակը»* (հրակավ) քանդակները:

Շատ գործեր էլ ուղղակի չեն հնչում ցուցադրանքի վատ կազմակերպման եւ ցուցադրման կուլտուրայի ցածր մակարդակի պատճառով: Հաճախ իրար կողք-կողքի կախված են աշխատանքներ, որոնք տրամագծորեն հակառակ գեղագիտական ուղղվածություն ունեն, ուստի եւ խանգարում են պատշաճ ընկալմանը: Ընդհանրապես ողջ ցուցահանդեսը ընդգծված շտապողականության կնիք է կրում: Թերեւս դրա արդյունք պիտի համարել այն, որ գրաֆիկական շատ թերթերի ոչ վերնագրեր կան, ոչ հեղինակային պատկանելության մասին նշումներ:

Ինչեւէ: Մեկական աշխատանքի ցուցահանդեսները սովորաբար կազմակերպվում էին նոր բացվող գարնան հետ: Այս անգամ այն բացվեց ուշ աշնանը՝ հավանաբար որպես Հայաստանի նկարիչների միության առաջիկա համագումարի նախապատրաստական փուլ:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ

«Ուրարտու»-ն չի կասակում

Երեւանի ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի մանեժում ընթացքի մեջ է բասկետբոլի տղամարդկանց Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն խմբի անդրանիկ առաջնությունը:

Տեղի ունեցած 3 տուրերը վկայում են, որ «Հայծխախոտ» արտադրական միավորման «Ուրարտու» մարզաառողջարարական ակումբի համանուն թիմն արժանի մրցակիցներ չունի:

Չնայած անհավասար ուժերին, «Ուրարտու»-ն բոլոր հանդիպումներում էլ հանդես է գալիս բարձր կազմակերպվածությամբ եւ մրցակիցներին հաղթում է եռանիշ թվերով: Ուրախալի է, որ իր գործը լավ իմացող գլխավոր մարզիչ Եղիշե Դավթյանի գլխավորությամբ հետաքրքիր եւ հեռանկարային թիմ է ձեւավորվում, որի հետ խոշոր կարելի է հույսեր կապել: Ոչ մի կասկած չկա, որ «Ուրարտու»-ն կդառնա ՀՀ առաջին չեմպիոնը եւ գալիք տարի կրկին մեր հանրապետությունը կներկայացնի եվրոպական մրցասպարեզներում:

Տեղին է նշել, որ ՖԻԲԱ-ն մեր հանրապետությանը եվրոպական մրցաշարերին մասնակցելու 4 տեղ է հատկացրել եւ հովանավորները կարող են ձեռնամուխ լինել որակյալ թիմերի ձեւավորմանը: «Ուրարտու»-ին արժանի մրցակիցներ են պետք:

Ահա կայացած հանդիպումների արդյունքները.

1-ին տուր

ՖԻՄԱ - ք. Կամո՝ 82:51
«Պոլիտեխնիկ» - ք. Գյումրի՝ 68:56
«Ուրարտու» - ք. Արթիկ՝ 116:54

2-րդ տուր

ք. Արթիկ - ՖԻՄԱ՝ 49:69
ք. Գյումրի - «Ուրարտու»՝ 48:113
ք. Կամո - «Պոլիտեխնիկ»՝ 43:91

3-րդ տուր

ք. Կամո - ք. Գյումրի՝ 79:90
«Ուրարտու» - ՖԻՄԱ՝ 139:27
«Պոլիտեխնիկ» - ք. Արթիկ՝ 75:73

Մնացած հանդիպումների խաղացանկը

17 նոյեմբեր

13:00 «Ուրարտու» - ք. Կամո
14:30 ք. Գյումրի - ք. Արթիկ
16:00 ՖԻՄԱ - «Պոլիտեխնիկ»

18 նոյեմբեր

10:00 ք. Կամո - ք. Արթիկ (համալսարանի մարզադահլիճ)
12:00 ք. Գյումրի - ՖԻՄԱ (ՖԻ-ի մանեժ)
13:30 «Ուրարտու» - «Պոլիտեխնիկ»

ՀՀ առաջնության աղյուսակը նոյեմբերի 17-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Պ	Գ	Մ
1. Ուրարտու	3	3	0	368:129	6
2. Պոլիտեխնիկ	3	3	0	234:172	6
3. ՖԻՄԱ	3	2	1	178:239	5
4. ք. Գյումրի	3	1	2	194:260	4
5. ք. Արթիկ	3	0	3	176:260	3
6. ք. Կամո	3	0	3	173:263	3

Մրցախաղը տեղափոխվում է Տորոնտո

Շախմատի միջազգային ֆեդերացիան որոշում էր ընդունել աշխարհի առաջնության մրցախաղը Գարի Կասպարովի եւ Թիման-Շորտ մենամարտի հաղթողի միջեւ եկող տարվա կեսերին անցկացնել Լոս Անջելեսում: Ի դեպ, [illegible] ժամանակ նույն քաղաքում [illegible]վում էր կազմակերպել [illegible] աշխարհի չեմպիոնուհու [illegible] համար մղվելիք մրցապայքարը: [illegible] ահա Կասպարովը հայտնեց [illegible]ականին անստույգ նորություն. մրցախաղը Լոս Անջելեսից տեղափոխվում է Կանադայի Տորոնտո քաղաքը: Ժամկետները մնում են նույնը, եւ [illegible]կնարկը կտրվի 1993 թվականի հուլիսին: Առայժմ ՖԻԴԵ-ն այս կապակցությամբ պաշտոնական որեւէ հաղորդում չի հրապարակել: Կասպարովն էլ իր հերթին լռեց այս շախմատային փոխատեղման դրդապատճառների մասին: Բայց շախմատային շրջանակներում վաղուց էին խոսում այն մասին, որ լոսանջելեսյան հովանավորները դժվարանում են ֆինանսավորել մրցախաղի անցկացումը:

Գ. Հ.

Կատարողի համար ժամանակն էլ արգելք չէ

Փարիզում ավարտվեց արագ շախմատի միջազգային խոշորագույն մրցաշարը, որի մրցանակային հիմնադրամը մեկ միլիոն ֆրանսիական ֆրանկ էր, եւ որին մասնակցում էին աշխարհի 16 ուժեղագույն գրոսմայստերներ: Օլիմպիական մրցակարգով անցկացված մրցաշար-մրցամարտի հենց առաջին փուլում, երբ հիշում եք, պայքարից դուրս մնաց աշխարհի նախկին չեմպիոն Անատոլի Կարպովը, իսկ ահա աշխարհի չեմպիոն Գարի Կասպարովն անկախ նրանից, որ հանդիպումներն անցկացվում էին կարճեցված ժամանակով, կրկին ապացուցեց իր շախմատային զորությունը:

Եզրափակիչում Կասպարովը 2:0 հաշվով հաղթեց հնդիկ տաղանդավոր գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդին:

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

Վախճանվեց բասկետբոլի վետերանը

Աղջկա հետ մեկնում էր ԱՄՆ՝ վիրահատության ենթարկված երկվորյակ եղբորը՝ բասկետբոլի միջազգային կարգի մրցավար Դավիթ Դավթյանին տեսնելու, սակայն Երեւանի օդանավակայանում ինքնաթիռի սանդուղքների մոտ սիրտը դավաճանեց: Այդպես նոյեմբերի 11-ին կյանքին հրաժեշտ տվեց բասկետբոլի մեր հանրապետության երախտավորներից մեկը, այդ մարզաձեւից մեր հանրապետությունում նախկին ԽՍՀՄ միակ վաստակավոր մարզիչ Հարություն Դավթյանը: 1947 թ. Եգիպտոսից ներգաղթելով Հայաստան, Հարություն Դավթյանը ճանաչված մասնագետներից մեկը: Նա հանդես է եկել Հայաստանի հավաքականի կազմում, տարիներ շարունակ մարզել հանրապետության կանանց հավաքականը:

Կարելի է անվարան ասել, որ Հ. Դավթյանը կանանց բասկետբոլի ներշնչողն էր մեր հանրապետությունում: Մարզել է նաեւ Հայաստանի պատանիների հավաքականը: Փորձառու մարզիչը պատրաստել է սպորտի 17 վարպետներ: Եվրոպայի չեմպիոն, միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Վիտալի Զաստուխովն էլ նրա սանն էր:

Տողերիս հեղինակն այն երջանիկներից է, որ մարզվել է իր գործին նվիրված մարզչի մոտ: Դեռ մանկուց բասկետբոլի նկատմամբ նրա սերմանած սերը տարիներ անց էլ հնարավորություն չի տալիս կտրվել սիրած մարզաձեւից: Նա հմուտ մարզիչ-մանկավարժ էր, հաճելի զրուցակից, կիրթ, ազնիվ ու շիտակ անձնավորություն: Բասկետբոլի ՀՀ ֆեդերացիայի նախագահության պատվավոր անդամ Հարություն Դավթյանի հիշատակն ուղեցույց կլինի իր սաների համար:

ՀՐԱՆՏ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Բասկետբոլի ՀՀ ֆեդերացիայի նախագահ

digitised by A.R.A.R.@

Մի՞թե

ԱՇՈՏ ԲԼԵՅԱՆԸ ԵՎ ԿՏՐԻՃ ՍԱՐԴԱՐՅԱՆԸ ԴՈՒՐՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ ՀՀՇ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Աշոտ Բլեյանը հայտարարեց ՀՀՇ վարչությունից իր դուրս գալու մասին: Միաժամանակ ՀՀՇ վարչության անդամությունից դուրս եկավ նաեւ նախկին լուսնախարար Կտրիճ Սարդարյանը: Այդ մասին երեկ «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեց ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր-Հուսիկ Լազարյանը: Նա հայտարարեց, որ Բլեյանի եւ Սարդարյանի ՀՀՇ վարչությունից դուրս գալը կամավոր է եւ թելադրված է *«խաղաղասիրական նախաձեռնությունն իրականացնելու համար ավելի ազատ լինելու»* ցանկությամբ:

Աշոտ Բլեյանը պատգամավորների մի խմբի կողմից Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին ուղղված հայտնի ուղերձի նախաձեռնողն է: Օրերս նա եղել է Բաքվում, որտեղ հանդիպել է Ադրբեջանի մի շարք ղեկավարների հետ: Բլեյանի նախաձեռնությունը Հայաստանում արժանանում է ոչ միանշանակ վերաբերմունքի: ■

Բանակ

Գեներալ-մայոր Բաբենկո. «Կառավարությունն ու ժողովուրդն աջակցում են ռուսական զորքերին»

«Նոյյան տապան»-ի թղթակցի հետ զրուցելիս սահմանապահ զորքերի հարավ-արեւմտյան խմբավորման հրամանատար, գեներալ-մայոր Ա. Ֆ. Բաբենկոն հայտնեց, թե հանրապետության սոցիալ-տնտեսական ծանր իրավիճակը մի շարք խնդիրներ է առաջացրել ռուս սահմանապահների համար: Մեղրիում եւ Արտաշատում սահմանապահ ուղեկալները գրեթե չեն ապահովվում էլեկտրականությամբ, թեեւ վերջերս Հայգլխէներգոյի օգնությամբ վիճակը փոքր-ինչ շտկվել է: Մթերք, վառելիք ու բենզին սահմանապահները նույնպես ստանում են իշխանությունների օգնությամբ: Բաբենկոյի խոսքերով, ՀՀ կառավարությունն ու ժողովուրդը ոչ միայն նյութաֆինանսական օգնություն, այլեւ հոգեբանական եւ բարոյական աջակցություն են ցույց տալիս, որը շատ կարեւոր է ներկա դժվարին պայմաններում: ■

Շրջան

Ադրբեջանն ու Վրաստանը դիվանագիտական հարաբերություններ են հաստատում

Այսօր Բաքու պետք է այցելեր Վրաստանի ԱԳ նախարարի տեղակալ Ալեքսանդր Չիքվաիձեն: Ինչպես «Սնարք»-ին հայտնեցին Վրաստանի ԱԳՆ-ի լրատվության բաժնում, ենթադրվում է, թե օրերս երկու պետությունների միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման պայմանավորվածություն կկայանա: ■

Գագրայի փողոցներից մեկը, քաղաքապետարանի որոշմամբ, այսուհետեւ կկրի Գոչա Կարկարաշվիլու անունը, որը զոհվել է աբխազական խմբավորումների դեմ կռվելիս: Գոչան Աբխազիայում Վրաստանի զորքերի հրամանատար Գեորգի Կարկարաշվիլու հարազատ եղբայրն է: ■

ԳԻՆԻ
տ ե ղ ե կ ա տ ո ւ ն

կօգնի
Ձեր ձեռնարկությանը

✓ տարածել իր մասին անհրաժեշտ տեղեկություններ Հայաստանում եւ նրա սահմաններից դուրս
✓ դառնալ ճանաչելի եւ մատչելի ինչպես գործարար աշխարհի, այնպես էլ բոլոր հետաքրքրվողների համար
✓ աշխատել առանց միջնորդների
✓ արագ գտնել անհրաժեշտ գործընկերներ

Տեղեկատվությունը տարածվում է հեռախոսով՝ անվճար, պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով եւ կոմպյուտերային եղանակով

Տպավորիչ եւ ազդեցիկ գովազդներն անցամ անցողիկ են, իսկ մեզ մոտ գրանցված տեղեկությունները՝ մնայուն

հեռախոս
589 167
հավաստի, լիարժեք, արագ տեղեկատվություն

Հայաստանի Հանրապետություն
Երեւան, Կոմիտասի պողոտա 2/8

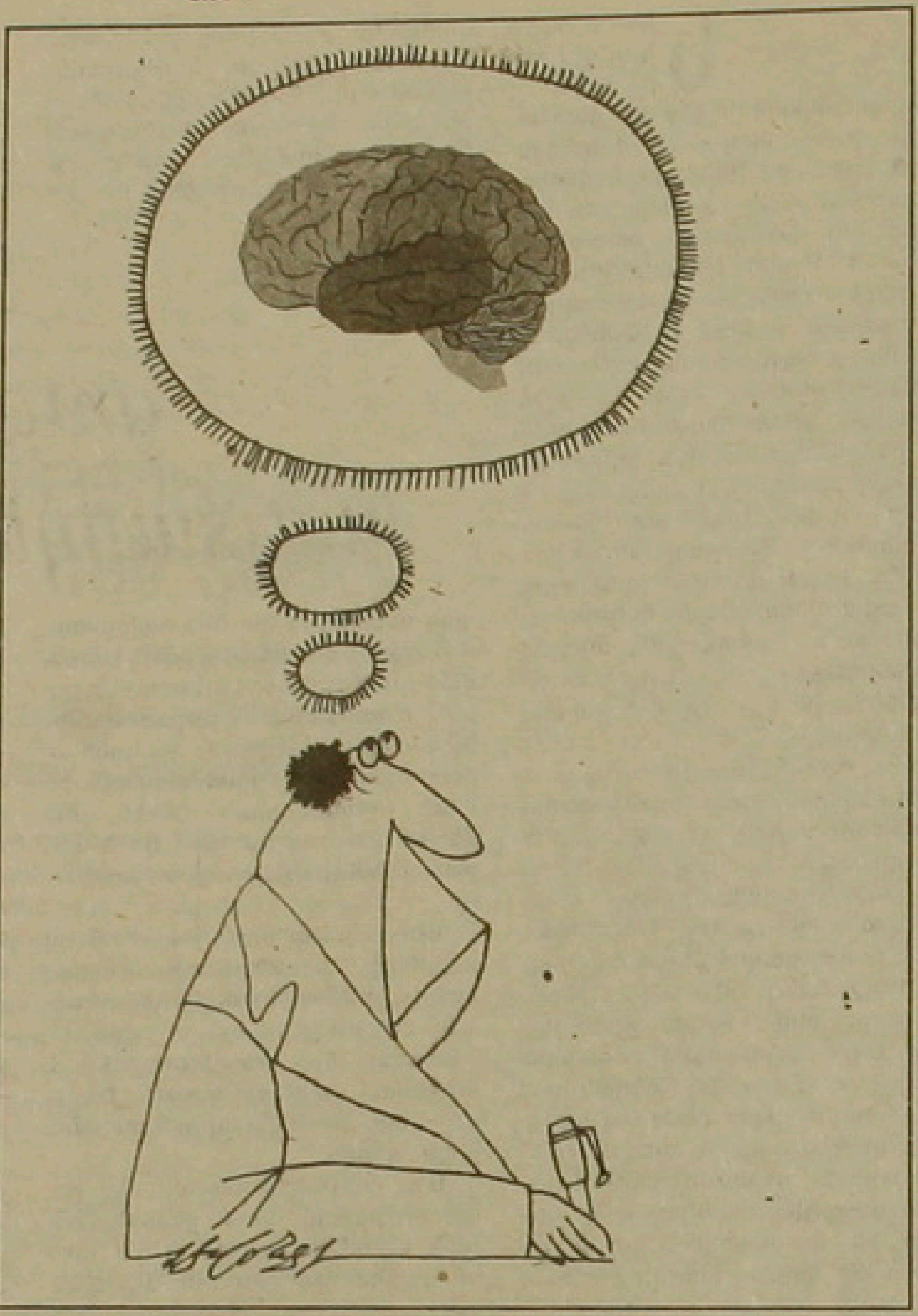

Թեժ հարց

Երեւանի խանութներում կաթնամթերք չի վաճառվում

Ավելի քան 2,5 անգամ պակասեցրել է իր արտադրանքը Երեւանի «Կաթ» արտադրական միավորումը: Միավորման կոմերցիոն հարցերով փոխտնօրեն Խաչիկ Պողոսյանի խոսքերով, դա ստիպողական պարագա է, քանի որ բենզինի բացակայության պատճառով մեքենաները գործարանից չեն ստանում պատրաստի արտադրանքը: Արտադրանքը օրական 15-20 տոննայից պակասեցվել է մինչեւ 4-5 տոննայի: Միավորումը կրում է ահռելի ֆինանսական վնասներ, իսկ քաղաքի շատ խանութներ արդեն մեկ շաբաթից ավելի կաթ ու մածուն չեն ստանում: ■

Հացի օրաբաժինը պակասեցվել է

Հացի նախօրեք հայտարարված 350-գրամանոց օրաբաժինը պակասեցվել է 100 գրամով: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության լրատվական կենտրոնում, հացի նորմայի պակասեցման պատճառը հանրապետությունում ալյուրի խիստ պակասն է: Լրատվական կենտրոնի ղեկավար Վ. Մանոյանի խոսքերով, չստացած հացը Հայաստանի բնակիչները կստանան դեկտեմբերի կեսին, եթե իհարկե մինչ այդ ալյուրի հարցը կարգավորվի: Այժմ ալյուրը Հայաստան է բերվում Թուրքիայից, օրական մինչեւ 800 տոննա չափով: Ավելի քիչ քանակությամբ մուտք է գործում Վրաստանի երկաթգծով, Բաթումիի նավահանգստից: ■

Բուժում առանց դեղամիջոցների

Էքստրասենս Ա. Ս. Պետրոսյանը բուժում է կակազող, էնուրեզով (գիշերամիզություն), տերիկով (երեւանյան) հիվանդությամբ տառապող երեխաների:

Հասցեն՝ Երեւան, Երկաթգծի կլինիկական հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ

Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից)

ժամը 11.00-13.00

Հեռախոս՝ 45-60-34

Գերմանիան ավելի է խստանում փախստականների հանդեպ

Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության դիրքորոշման փոփոխմամբ պարզվում է, որ Գերմանիայի խորհրդարանն ավելի անհանդուրժող դիրք կգրավի ապաստան խնդրող օտար քաղաքացիների ու փախստականների նկատմամբ: Շաբաթ օրը Բոննում 100 հազարանոց ցույց տեղի ունեցավ բողոքելու փախստականների նկատմամբ օրենքի հնարավոր փոփոխության դեմ: Իսկ կիրակի օրը նեոնացիստներն իրենց հերթին ցույց կազմակերպեցին եւ փորձեցին մտնել Կալբեի մոտ գտնվող զինվորական գերեզմանատունը՝ հարգանքի տուրք մատուցելու այնտեղ թաղված էս-էսականներին: Ոստիկանությունն արգելեց նրանց մուտքը: ■

«ԻՆԿՈ» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը Հայաստանից Ուկրաինա դրամական փոխանցումները կատարում է 2-3 բանկային օրում:

Ցանկացողները դիմեն հետեւյալ հասցեով՝
Երեւան, Կոմիտասի արքայի (Ամիրյան) փող. 2/8, 19 սենյակ, հեռ. 56-37-25:

Գորբաչովի անվան փողոց Գրոզնիում չի լինի

Նոյեմբերի 9-ին Գրոզնու քաղաքապետարանում փողոցներից մեկը Գորբաչովի անունով կոչելու որոշում էր կայացվել: Չեչենական Հանրապետության խորհրդարանը չեղյալ հայտարարեց կենդանի մարդկանց անուններով քաղաքի փողոցներ ու հրապարակներ կոչելու Գրոզնու իշխանությունների որոշումը: Խորհրդարանի որոշմամբ այսուհետեւ արգելվում է դեռեւս ողջ անձանց դիմանկարներ կախել պաշտոնատար անձանց աշխատասենյակներում:

Տաջիկստանի համար նախատեսված 30 երկաթուղային շարժակազմերը մնացել են Ուզբեկստանում

Ալյուրով, վառելիքով եւ առաջին անհրաժեշտության այլ ապրանքներով բեռնված ավելի քան 30 երկաթուղային շարժակազմեր մնացել են Ուզբեկստանում՝ Տաջիկստանի սահմանի մոտ: Երկաթգծի պայթեցման հետեւանքով կիրակի օրը չհաջողվեց Տաջիկստան հասցնել մարդասիրական բեռները:

Թուրքմենստանի նախագահի անունով կոչվել է զենիթահրթիռային բրիգադ

Թուրքմենստանի խորհրդարանի նախագահությունը որոշել է զենիթահրթիռային մի բրիգադ (թիվ 31836) կոչել Սապարմուրադ Նիյազովի անունով: Որոշման համար հիմք է ծառայել բրիգադի հրամանատարության եւ զինվորների դիմումը:

Ադրբեջանը ծովային տերություն

«Ազադլըղ» թերթը նշում է, թե Ադրբեջանի ռազմածովային նավատորմին են պատկանում նախկին Կասպիական նավատորմի նավերի 30 տոկոսը (15 նավ), 24 փարոսներից 9-ը եւ ՌԾՆ-ի Բաքվի բազայի ողջ ունեցվածքը: Ադրբեջանի նավատորմն այսօր երրորդ ուժն է շրջանում:

Բելառուսի ընդդիմության ղեկավարն էրոտիկայի դեմ

Բելառուսի Ազգային ճակատի ղեկավար Զենոն Պոզնյակը տեղական «Նաշա նիվա» թերթում իր մտորումներն է ներկայացրել էրոտիկայի վերաբերյալ. «Նորմալ, քաղաքակիրթ հանրակցությունում ոչ մի էրոտիկա չկա եւ չի կարող լինել», պնդում է նա: Որպես ապացույց նա բերում է «մեր նահապետական գյուղը», որտեղ «տղամարդն առավոտից աշխատում էր դաշտում, հետո տուն էր գալիս, կինը նրան կերակրում էր, միասին դաստիարակում էին երեխաներին, իսկ գիշերը նրանք զբաղվում էին մարդկային ցեղի շարունակման գործով, եւ ոչ մի էրոտիկա էլ այստեղ չկար»: Պոզնյակը գտնում է, որ իզուր չէ «սուրբ եկեղեցին նույնպես դեմ հանդես գալիս էրոտիկային, քանի որ դա դիվային սատանայություն է»: ■

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՍԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN, / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@